

JAARVERSLAG
2015

**CONNECTED
WE STAND**

COLOFON

Stichting Bits of Freedom (Bof)

Postbus 10746

1001 ES Amsterdam

<https://www.bof.nl>

Contact:

Hans de Zwart

+31 6 2185 6845

hans.dezwart@bof.nl

Donaties:

IBAN NL32 ABNA 05547 06512

Ontwerp en opmaak:

Unc Inc (www.uncinc.nl), Amsterdam

Foto's medewerkers:

Maarten Tromp

Mei 2016

INHOUD

COLOFON	2
VOORWOORD	4
ONZE HOOGTEPUNTEN IN 2015	8
WAT WE DOEN	12
Onze missie en doelstelling	12
We zetten ons ervoor in dat privé communicatie ook privé blijft	13
We maakten ons sterk voor de bescherming van persoonsgegevens	22
We kamen op voor een open internet	24
We hebben de overheid en het bedrijfsleven gedwongen tot openheid	27
We schudden mensen wakker en hielpen ze op weg	28
WIE WE ZIJN	34
Het team	34
De internetvrijheidsbeweging	37
ONZE ZICHTBAARHEID EN ONS BEREIK	39
We waren in de pers en op sociale media aanwezig	39
We spraken op talloze evenementen	44
We werkten internationaal samen	45
ONZE AMBITIES VOOR 2016	47
Er is nog steeds werk aan de winkel	47
ONZE FINANCIËN	50
Onze inkomsten en uitgaven in 2015	50
Onze begroting voor 2016	54
Onze financiering in de komende jaren	55
OVER BITS OF FREEDOM	57
Juridische structuur	57
Statutaire doelstelling	57
Het bestuur	58
De raad van advies	59
Werkgeverschap en beloningen	60
Onze bedrijfssupporters	62

VOORWOORD

Steeds vaker hebben we het gevoel dat de internetvrijheidsbeweging er met de focus op digitale burgerrechten gewoon heel vroeg bij is. Het vereist verbeeldingskracht om te zien dat we in steeds meer dimensies van ons leven afhankelijk worden van technologie en dat wij vaak weinig te zeggen hebben over hoe die technologie zich gedraagt. Maar als je goed oplet is er wel degelijk zo af en toe een glimp van onze toekomst te zien.

Zo besloten de programmamakers Nicolaas Veul en Tim den Besten in de zomer van 2015 om zichzelf fulltime te *streamen*. Ze dachten dat ze daarmee het vormgeven van een eigen identiteit op sociale media gingen onderzoeken. Al snel kwamen ze er achter dat hun experiment ergens anders over ging. Wat betekent het als je geen privacy meer hebt en altijd bekeken wordt? Het bleek een onleefbare situatie. Nicolaas werd de minst aanstootgevende versie van zichzelf en trok zich uren terug achter de spelcomputer, terwijl Tim de ultieme exhibitionist werd. Het experiment werd een paar dagen voor de beoogde einddatum stopgezet, omdat met name Tim te paranoïde werd van het gebrek aan een veilige ruimte waar hij even alleen kon zijn. Hun conclusie: zonder privacy geen identiteit.

Een ander voorbeeld van een nieuwe realiteit komt uit het bedrijfsleven. Tot nu toe wordt data (al dan niet 'big') vooral gezien als iets waar je niet genoeg van kunt hebben. Maar 2015 was een recordjaar voor datalekken. Denk aan de gegevens van 250 duizend kinderen bij het VTech- lek, de data van 22 miljoen medewerkers met een veiligheidsmachtiging van het Amerikaanse Office of Personnel Management (inclusief 5 miljoen vingerafdrukken), de meta-hack van de softwareleverancier van opsporingsdiensten Hacking Team, of de klantgegevens van 37 miljoen gebruikers van Ashley Madison, de datingsite voor mensen die vreemd willen gaan. Ook in Nederland ging het bijvoorbeeld bij twee ziekenhuizen mis. Met de meldplicht datalekken en de daarbij horende boetes voor het verkeerd omgaan met persoonsgegevens zijn er steeds meer bedrijven die inzien dat het opslaan en gebruiken van data ook een kostbare

verantwoordelijkheid kan zijn. *Privacy by design* en dataminimalisatie gaan dan ook vanuit een economisch perspectief steeds relevanter worden.

De standaardreactie op de recente aanslagen lijkt in veel landen het verzamelen van meer data te zijn om door middel van patroonherkenning aanslagen te voorkomen (ondanks dat steeds weer blijkt dat de daders al voor de aanslag in beeld waren). Dat laat nog iets zien over onze toekomst. Als je in grote hoeveelheden data op zoek gaat naar zaken die per definitie niet regelmatig voorkomen dan is het een wiskundige zekerheid dat je daarbij vooral onschuldige mensen zult verdenken. Hoeveel van de mensen die kunstmest kopen zijn inderdaad van plan om daarmee een bom te gaan maken? Het is duidelijk: *the future is false positive*.

We zouden heel cynisch kunnen worden van deze ontwikkelingen, maar dit is niet het moment. De contouren van een tegenbeweging worden namelijk duidelijk zichtbaar. Op wereldschaal is steeds meer van onze communicatie versleuteld en daarmee alleen te lezen door de zender of ontvanger. Apple, het grootste bedrijf ter wereld, heeft informatiebeveiliging en privacy tot één van de speerpunten van hun verkoopargumentatie gemaakt. Android, het andere mobiele besturingssysteem, geeft in de meest recente versies eindelijk ook fatsoenlijke controle over de data die door verschillende apps gebruikt mag worden. En WhatsApp versleutelt sinds kort alle berichten van haar gebruikers.

Dat steeds meer mensen zich bewust worden van hoe belangrijk het is om goed na te denken over burgerrechten in onze digitaliserende samenleving merken we aan de groei van de Nederlandse internetvrijheidsbeweging. In 2015 heeft Bits of Freedom meer hulp gehad van vrijwilligers dan ooit tevoren, zijn er lokale initiatieven ontstaan die Bits of Freedom willen ondersteunen en trok onze jaarlijkse Big Brother Awards ceremonie een recordaantal bezoekers. Ook dit jaar groeide de financiële steun van donateurs en bedrijfssupporters weer. Ons werk wordt belangrijk gevonden.

In onze dagelijkse strijd voor privacy en vrijheid van communicatie op het internet willen we niet vergeten hoe verschrikkelijk mooi en interessant het internet kan zijn. Daarom vind je verspreid door dit verslag van elk van de teamleden persoonlijke pareltjes van het web. Wat zou er zonder het net niet kunnen zijn?

In dit jaarverslag vind je naast onze hoogtepunten van 2015, een uitvoerig overzicht van het werk op onze dossiers, de projecten die we hebben uitgevoerd en de ontwikkelingen in onze organisatie. Daarnaast kun je lezen over onze successen in verschillende media en onze ambities voor 2016. Aan het einde van het verslag vind je een toelichting op onze financiën en op het bestuur van de stichting. Tegelijk met dit verslag publiceren we uiteraard ook onze jaarrekening over 2015.

We vinden transparantie heel belangrijk. Mocht je dus na het lezen van het verslag toch nog vragen of opmerkingen hebben, neem dan gerust contact met ons op.

Bits of Freedom, mei 2016,

Bureau

Hans de Zwart
Rejo Zenger
Daphne van der Kroft
Ton Siedsma
Floris Kreiken
Evelyn Austin
Inge Wannet
Imre Jonk

Bestuur

Joris van Hoboken
Lonneke van der Velden
Remmelt Vetkamp
Hermine Masmeyer

Waarom het internet zo belangrijk is om te verdedigen? Nooit eerder kon je zo gemakkelijk gelijkdenkenden vinden, hoe gek je hobby ook is. Of je nu graag het vuil uit je navel bewaart, op de meest gekke plekken je overhemd strijkt of toch liever melkflessen verzamelt. In het eerste geval ben je misschien echt alleen op de wereld, voor het tweede bestaat er een wereldkampioenschap en voor het derde zijn er zelfs conferenties en moet je waakzaam zijn voor oplichters.

Veel van de apparaten in ons huis zijn rijp voor de schroot als ze stuk zijn. Dat is anders voor de Rancilio Silvia, een espressoapparaat. De machine was eigenlijk bedacht als bedankje voor afnemers van Rancilio's professionele apparaten. Het apparaat was daarom robuust en goed te repareren. Die maker-vriendelijkheid zorgde ervoor dat er al snel een hele scene rondom de machine ontstond. Koffieliefhebbers deelden hun beste hacks in de nieuwsgroep alt.coffee, er verschenen complete handleiding voor het inbouwen van temperatuurregelaars en de machine moet een van de best gedocumenteerde koffiezetters ooit zijn geworden. Miss Silvia zou er niet zijn zonder het internet, denk ik.

Ergens in de Mojave woestijn staat een telefooncel. Of beter, stond. In 1997 beschreef iemand zijn zoektocht naar die telefooncel en zijn website ging wat je vandaag de dag viral zou noemen. De telefooncel werd zo populair bij bellers en toeristen dat de beheerders van het nationaal park de telefooncel uiteindelijk maar helemaal verwijderden. Zonder internet zou de telefooncel er misschien nog wel staan, denk ik soms.

Milk Bottle News

Tickling Miss Silvia

Mojave Phone Booth

★ **REJO**
ZENGER

ONZE HOOGTEPUNTEN

★ IN 2015 ★

01 Going grassroots. De beweging rondom Bits of Freedom is het afgelopen jaar niet alleen veel verder gegroeid, maar ook veel actiever geworden. Vorig jaar bedankten we ongeveer 50 vrijwilligers in ons jaarverslag. Dit jaar zijn we 125 mensen dankbaar voor hun hulp. Onze vrijwilligers zetten succesvolle projecten op zoals de Internetvrijheid Toolbox, de Mobiele Wasstraat, de lokale afdeling Bits of Groningen en de ludieke viering van de geboortedag van George Orwell.

02 Met het groeiend bewustzijn over privacyproblemen stijgt ook de vraag naar praktische manieren die mensen kunnen gebruiken om zichzelf beter te beschermen. Daarom maakten 30 vrijwilligers samen de Internetvrijheid Toolbox, hét adres voor vragen over privacy, vrijheid en veiligheid online. Met praktische adviezen en tips, maar ook met directe links naar applicaties en software die wél respectvol met gegevens omgaan. Op 5 mei, de dag van de lancering, werd de site al door 3.283 bezoekers bezocht, in het hele jaar zelfs 25.601 keer.

03 Op 5 mei waren we ook offline actief. Tijdens het bevrijdingsfestival bemanden we samen met 10 vrijwilligers onze Mobiele Wasstraat. Bezoekers stonden in de rij om in 4 stappen hun mobiele telefoon op te schonen en te bevrijden van ongewenste pottenkijkers.

04 In augustus lanceerden we een website waarmee we het makkelijker maakten om te reageren op het conceptvoorstel voor een nieuwe Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Toen de consultatie in september afliep was al duidelijk dat er 557 openbare reactie waren ingediend. Dat was op zich al een record. Later bleek dat het er in totaal —dus inclusief de niet-openbare reacties— meer dan 1.100 waren. Het is duidelijk: er is massale weerstand tegen het massale sleepnet voor de geheime diensten.

05 De afgelopen Big Brother Awards verbraken we weer een aantal records. Er werden 274 nominaties door het publiek ingediend en meer dan 600 bezoekers waren aanwezig in de grote zaal van de Stadsschouwburg Amsterdam. Ook kwamen voor het eerst beide winnaars de prijs in persoon ophalen. Naast de Amsterdamse korpschef Aalbersberg, was dat minister Plasterk, waarmee het de eerste keer was dat een bewindspersoon naar de awards kwam. Overigens was hij niet lang daarvoor ook de gastspreker tijdens een van onze ‘boffels’.

06 Na het aftreden van minister Opstelten wilden we zijn opvolger er aan het begin van zijn ambtsperiode ervan doordringen dat een visie op privacy hoognodig is. Daarom startten we de campagne ‘Visie op Privacy’. We vormden een coalitie van 32 partijen die minister Van der Steur in een open brief daartoe opriepen. Deze brief werd daarna nog eens door 1.300 mensen online ondertekend. Kort daarna nodigde de gloednieuwe minister van Veiligheid en Justitie ons uit om de urgentie persoonlijk toe te komen lichten.

07 Sinds 2012 werkte Europa aan een Privacyverordening, die alle nationale wetten direct zou vervangen. En eind vorig jaar werden die onderhandelingen dan ook echt afgerond. De uitkomst: er zijn kansen gemist om ook voor de toekomst de privacy beter te beschermen, maar ondanks de ongekende lobbystorm is de essentie wel gered. Op grond van een Wob-verzoek onderzochten we de lobbydocumenten die de Nederlandse regering over de verordening ontving. De analyse van die 167 documenten hebben we beschreven in onze serie ‘Lobby-tomie’ blogposts.

08 Samen met De Correspondent zetten we de spotlights op het werk van de circa 180 Nederlandse datahandelaren. Er werd duidelijk dat deze bedrijven veel informatie over ons hebben, maar dat ze vaag blijven over hoe ze daadwerkelijk aan die informatie komen. Hebben we wel toestemming gegeven? Informatie wordt over en weer verkocht en het is voor jou totaal niet meer te overzien waar je gegevens zich bevinden. Daarnaast bleek het moeilijk te zijn om inzicht te krijgen in hoe die gegevens worden gecombineerd. Je hebt weliswaar een profielscore, maar die wordt hoogst zelden met je gedeeld.

09 In het staartje van 2015 werd het voorstel voor de Wet computercriminaliteit III dan eindelijk naar de Tweede Kamer gestuurd. Hoewel we teleurgesteld waren dat het nog steeds een hackvoorstel bevat, waren we prettig verrast over hoe vaak onze consultatie-inbreng werd aangehaald in zowel de Memorie van Toelichting (19 keer) als door de Raad van State (4 keer). Sommige onderdelen van het voorstel zijn naar aanleiding van onze inbreng ook daadwerkelijk aangepast.

10 In maart stelde de rechtbank Den Haag de Wet bewaarplicht buiten werking. Daarna waren providers niet meer verplicht om van iedereen gegevens over het communicatiegedrag en de locatie te bewaren. Zowel onze Twitter-timeline als de champagnekurk knalden die dag. Grote complimenten dus aan de procespartijen die deze rechtszaak aanspanden.

11 Ook op financieel gebied was er goed nieuws. We verwelkomden vijf nieuwe bedrijfssupporters, die in totaal voor 13.000 euro per jaar toezegden. We ontvingen in 2015 bijna 60% meer geld van bedrijfssupporters dan in 2014. We ontvingen 13.500 extra van individuele supporters, met een groei van iets meer dan 8% is die steun inmiddels meer dan 180.000 euro per jaar waard.

“ De vetste momenten op het internet vind ik die momenten dat er een breuk wordt geforceerd met het routinematig kijken en je uit de rol van bystander wordt geslingerd. Vaak, maar niet altijd, gebeurt dat door kunstenaars. En steeds vaker vindt dat niet op het niveau van beeldelementen plaats —hoewel daar ook nog steeds hele vette nieuwe voorbeelden van zijn— maar op het niveau van structuren en relaties. Aan het begin van het jaar tekende ik mezelf in voor The You Museum, een project van ‘Famous New Media Artist’ Jeremy Bailey. Met als resultaat dat ‘mijn’ internet vol stond met foto’s van een ironisch-verleidelijk poserende Bailey. De kunstenaar had bij verschillende advertentienetwerken ruimte ingekocht en met behulp van trackingtechnieken volgde hij zo maandenlang mijn online bewegingen. Ja, Bailey maakte mijn internet mooier, grappiger, verrassender, maar bovenal maakte hij mijn digitale schaduw, die overal met me meereist maar waar ik geen eigenaar van ben, zichtbaar. Een deel van mij is online blijkbaar vogelvrij, en dus up for grabs. ”

 The You Museum

WAT WE DOEN

ONZE MISSIE EN DOELSTELLING

We zien dat digitale technologie burgers grote vrijheid biedt, maar overheden en bedrijfsleven ook vergaande en ongewenste controle mogelijkheden geeft. De digitale vrijheid van burgers komt hierdoor steeds meer in de knel. Een onafhankelijke, invloedrijke organisatie die opkomt voor deze vrijheid is daarom noodzakelijk.

Bits of Freedom komt op voor de grondrechten die essentieel zijn voor die vrijheid: communicatievrijheid en privacy. Deze grondrechten zijn onmisbaar voor zelfontplooiing, innovatie en het goed functioneren van de rechtsstaat.

We zetten ons daarom in voor beleid dat digitale vrijheid beschermt en komen in actie tegen beleid dat digitale vrijheid beperkt. We bereiken dit door beleidsmakers te adviseren, campagne te voeren en voorlichting te geven. We werken intensief samen met onze achterban en onderscheiden ons met expertise en een constructieve houding, maar ook met scherpe actie als dat nodig is.

Bits of Freedom richt zich op communicatiegerelateerde dossiers op het gebied van digitale vrijheid en privacy. In de praktijk werken we vooral aan thema's die met het internet te maken hebben.

In dit verslag hebben we onze activiteiten uit 2015 ingedeeld in vijf hoofdstukken:

- We zetten ons ervoor in dat privécommunicatie privé blijft
- We maakten ons sterk voor de bescherming van persoonsgegevens
- We kwamen op voor een open internet
- We hebben de overheid en het bedrijfsleven gedwongen tot openheid
- We schudden mensen wakker en hielpen ze op weg

We zetten ons ervoor in dat privécommunicatie ook privé blijft

Communicatie van internetgebruikers mag slechts met toestemming van de gebruiker of bij hoge uitzondering worden opgeslagen of afgeluisterd. Bits of Freedom zet zich ervoor in dat privécommunicatie ook privé blijft.

Door ons te verzetten tegen de bewaarplicht

Nadat het Europese Hof de Europese bewaarplicht ongeldig verklaarde, bevestigde de Nederlandse regering dat ook de Nederlandse bewaarplicht in strijd was met internationale verdragen. In reactie daarop stelden we eind 2014 dat uitvoering van die wet in strijd is met de Grondwet. We riepen providers op om te stoppen met het bewaren van verkeersgegevens en zo nodig een zaak aan te spannen tegen de Nederlandse Staat. Om extra druk te zetten startten vrijwilligers onder leiding van Wouter Moraal de campagne 'Stop de bewaarplicht': een website waarmee elke Nederlander met enkele drukken op de knop zijn of haar provider kon oproepen te stoppen met het onnodig opslaan van gegevens. Meer dan 7.000 mensen maakten gebruik van deze mogelijkheid. In februari vond een rechtszaak van burgerrechtenorganisaties, belangenbehartigers en providers plaats, met als resultaat dat de Wet bewaarplicht telecommunicatiegegevens buiten werking werd gesteld.

Direct nadat de wet van tafel was, staken we veel moeite in het bestrijden van het beeld dat het Openbaar Ministerie schetste. Zij gaven aan dat de opsporing van verdachten ernstig in de problemen kwam. Wij lieten echter zien dat ook zonder de bewaarplicht providers nog steeds heel veel gegevens over hun klanten bewaren en we onderstreepten duidelijk dat aan de bevoegdheden van de politie om zulke gegevens te vorderen, niets is veranderd. We gaven onder meer een toelichting aan Nieuwsuur.

Een soortgelijk verhaal hielden we tijdens een hoorzitting over het onderwerp in de Tweede Kamer. We hielden de Kamerleden voor dat de onderbouwing van de noodzakelijkheid van het preventief bewaren van gegevens over de locatie en het communicatiegedrag van iedereen in Nederland flinterdun is. Vanzelfsprekend leverden we ook inbreng voor het debat in het parlement eind februari. We lieten daarbij zien dat het Openbaar Ministerie de toezichthouder Agentschap Telecom verkeerd heeft voorgelicht en hebben opgeroepen onderzoek te doen naar de gegevens die nu al voor bedrijfsdoeleinden door providers worden bewaard. Daarnaast spraken we met verschillende leden van de Tweede Kamer om hen te informeren.

In het tweede kwartaal publiceerde het Openbaar Ministerie een rapport waarmee zij aan de hand van een aantal strafzaken wilde aantonen dat het langdurig en preventief bewaren van gegevens over de locatie en het communicatiegedrag van iedereen in Nederland erg handig is. Wij hebben direct benadrukt dat “handig” niet hetzelfde is als “noodzakelijk”. Ook maakten we een analyse van de strafzaken die in het rapport genoemd worden.

Hoewel we nu dus geen bewaarplicht hebben heeft de regering al meerdere keren duidelijk gemaakt deze opnieuw te willen introduceren, ondanks het kritische advies van de Raad van State. In dat verband keken we ook naar de Europese Commissie die er op moet toezien dat de lidstaten geen wetgeving introduceren die in strijd is met Europese Verdragen. Uit gesprekken blijkt dat de Commissie niet bereid is om lidstaten aan te pakken die wél een bewaarplicht hebben, maar evenmin voornemens is om met een nieuwe richtlijn op Europees niveau de bewaarplicht te herintroduceren. Het standpunt van de Raad van Ministers is minder rooskleurig en ook dat houden we nauwlettend in de gaten.

Door te strijden tegen de hackplannen van de overheid

Ook in 2015 hebben we ons vol op het hackvoorstel gestort. We ondernamen actie om de problematiek van het hackvoorstel naar voren te brengen en hielden de politieke en internationale ontwikkelingen nauwlettend in de gaten.

Sinds 2012 zijn er in Nederland plannen om de politie de bevoegdheid te geven om apparaten, zoals computers, tablets en telefoons te hacken: het Wetsvoorstel

computercriminaliteit III. Vanaf het eerste moment namen we actief stelling tegen het voorstel. In 2013 reageerden we uitgebreid op het voorstel toen dat ter consultatie werd aangeboden. In 2014, maar ook in 2015 gingen we door met ons verzet tegen het hackvoorstel.

De wisseling van de wacht bij het Ministerie van Veiligheid en Justitie waarbij minister Opstelten en staatssecretaris Teeven vervangen werden door Van der Steur en Dijkhoff was voor ons reden om de nieuwe bewindslieden op te roepen een visie op privacy te formuleren. In een daaropvolgend gesprek met de minister bleek al snel dat er voor wat betreft het hackvoorstel weinig zou veranderen.

In mei waren we aanwezig bij de Global Conference on Cyberspace (GCCS) 2015 in Den Haag. Daar spraken we met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en de overheid over de rol van de Nederlandse overheid op het gebied van cybersecurity. We benadrukten de spagaat van het Nederlandse beleid op dit gebied met aan de ene kant het willen verbeteren van cybersecurity, maar aan de andere kant ook het nemen van maatregelen die daar haaks op staan, zoals het hackvoorstel. Ook schreven we een opinie in het Reformatorisch Dagblad over dit onderwerp.

Daarnaast werkten we aan de strategie en voorbereidingen voor het moment dat het hackvoorstel naar het parlement gestuurd zou worden. Zo maakten we een inventarisatie van verbeteringen voor het Besluit Technische Hulpmiddelen, waarin de eisen staan waaraan de software die gebruikt wordt om te hacken aan moet voldoen.

Begin december werd het hackvoorstel officieel aangekondigd in een persbericht van de regering. Toch duurde het nog enkele weken voordat het voorstel ook daadwerkelijk naar de Tweede Kamer gestuurd werd. Op de valreep van het jaar was het dan toch nog zover. De laatste weken van het jaar stonden dan ook in het teken van analyse van het hackvoorstel en het uitvoeren van de eerder vastgestelde strategie.

Door te vechten tegen massale surveillance

De Nederlandse regering was bezig met een nieuwe wet voor de Nederlandse geheime diensten met daarin een bevoegdheid voor massasurveillance. Minister

Plasterk lanceerde het wetsvoorstel op internetconsultatie begin juni 2015. Wij hebben ons fel verweerd tegen het nieuwe voorstel.

De huidige wet voor de geheime diensten bestaat sinds 2002. Hoog tijd voor een nieuwe wet dus, vindt de Nederlandse regering. Na de evaluatie uit 2013 en het in 2015 gepubliceerde beleidsdocument waarin aangegeven werd dat de regering de bevoegdheden voor de geheime diensten uit wil breiden, verscheen begin juni een hele nieuwe wet voor de geheime diensten ter internetconsultatie.

De belangrijkste wijzigingen zijn de uitbreiding van mogelijkheden tot massasurveillance door ongericht interceptie (een digitaal sleepnet) van ál het communicatieverkeer toe te staan en het uitbreiden van de hackbevoegdheid. Ook zijn er nieuwe —maar ontoereikende— regels voor de uitwisseling van gegevens tussen Nederlandse en buitenlandse geheime diensten en is er een nieuw —maar evenmin toereikend— systeem voor toezicht op de geheime diensten.

Wij vinden dit een bijzonder belangrijk onderwerp dat brede maatschappelijke aandacht verdient. Omdat de wet erg ingewikkeld en lang is, maakten we met behulp van vrijwilligers een online tool waarmee het Nederlandse publiek op een eenvoudige en snelle manier kennis kon nemen van en reageren op de consultatie. Ook organiseerden we een informatieavond op ons kantoor om uitleg te geven over het wetsvoorstel. Samen met Amnesty International organiseerden we daarna een debat in Den Haag met (andere) experts op dit terrein. Tot slot schreven we natuurlijk ook zelf een reactie op het wetsvoorstel. Daarin benadrukten we onder meer dat volstrekt niet is aangetoond dat sleepnetwetgeving ook daadwerkelijk een effectieve en noodzakelijke bijdrage levert aan de nationale veiligheid.

Toen de rook van de consultatieperiode was opgetrokken, bleek dat er ruim 550 publieke reacties waren en ongeveer eenzelfde hoeveelheid niet-publieke reacties. Daarmee zijn er rond de 1.100 reacties ingediend, waarvan er ongeveer tweederde via de tool van Bits of Freedom kwamen. Daarmee was de tool een gigantisch succes. Niet eerder kreeg een wetsvoorstel zoveel commentaar.

Daarmee was de kous natuurlijk nog niet af. Plasterk verscheen in september op een boffet van Bits of Freedom om met ons en de aanwezigen te praten over het voorstel. Ook sleepte Plasterk de publieksprijs van de Big Brother Awards binnen voor het wetsvoorstel. We hopen dat alle kritiek ook weerslag gaat vinden in het nieuwe wetsvoorstel.

Nog voor het wetsvoorstel verscheen waren we actief op dit onderwerp. Zo waren we dit voorjaar bij de Global Conference on Cyberspace (GGCS) 2015 en hebben dit onderwerp daar naar voren gebracht, door samen met Free Press Unlimited, Article 19 en Greenhost een metershoge olifant op het Plein voor de Tweede Kamer neer te zetten. Volgens ons was massasurveillance op deze conferentie *the elephant in the room*.

Daarnaast voerden we een rechtszaak tegen de Nederlandse overheid om tapstatistieken boven tafel te krijgen. Deze statistieken kunnen volgens de CTIVD (de toezichthouder op de geheime diensten) publiek gemaakt worden, maar Plasterk verzet zich daartegen. Bij de rechter kregen we, net als bij Plasterk, nul op het rekest, maar in hoger beroep hopen we op meer succes.

We zetten ons in voor de documentaire *Citizenfour* van Laura Poitras. Voor de Filmkrant schreven we een lang artikel waarin we beschreven hoe de film laat zien dat klokkenluiders grote persoonlijke offers brengen om misstanden aan de kaak te stellen. Daarnaast verzorgden we in samenwerking met filmdistributeur Cinema Delicatessen bij een aantal vertoningen van de film een inleiding. Daarbij benadrukten we de relevantie en urgentie van de onthullingen van Snowden in de context van de wetsvoorstellen die nu in Nederland worden gedaan, zoals de Wet bewaarplicht en de herziening van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

Internationaal zijn we nauw betrokken bij coördinatie over acties tegen massasurveillance. Zo waren we in november op een door Privacy International georganiseerde bijeenkomst om met internationale organisaties te spreken over strategieën en ontwikkelingen in Europa. We gaven daar een presentatie over de bestaande en voorgestelde hackbevoegdheden voor de politie en de geheime diensten in Nederland.

Door goede gegevensbescherming bij Amerikaanse bedrijven af te dwingen

De Oostenrijkse rechtenstudent en privacy activist Max Schrems behaalde in oktober 2015 een succes: het Europese Hof oordeelde in de door hem aangespannen zaak dat de zogenaamde Safe Harbor-beslissing van de Europese Commissie, op grond waarvan persoonsgegevens van burgers uit de Europese Unie in de Verenigde Staten mogen worden verwerkt, in strijd is met het Europese recht.

Safe Harbor bestaat nu dus niet meer. Dat leverde voor het bedrijfsleven, de Amerikaanse overheid, de Europese politieke instanties, maar ook voor de Nederlandse politiek de nodige kopzorgen op. Wij werden door het Nederlandse parlement uitgenodigd voor een hoorzitting over de consequenties van het verdwijnen van Safe Harbor.

Wij gaven aan blij te zijn met het oordeel van de rechter, omdat het nu duidelijk is dat de bescherming van de gegevens van Europese burgers in de VS niet voldoet aan Europese standaarden én dat nu duidelijk is dat de Amerikaanse geheime diensten geen massale toegang tot gegevens van Europese burgers mogen hebben. Daarnaast gaven we aan dat andere gronden waarop nu gegevens van de EU naar de VS stromen evenmin voldoende bescherming bieden.

Ook waarschuwden we voor een mogelijke versplintering van het internet. Dat is volgens ons onwenselijk. Wij zien meer in een nieuwe Safe Harbor-beslissing, maar dat is alleen mogelijk als de Amerikaanse overheid de rechten van de Europese burger beter gaat beschermen. Dat betekent dat er druk moet komen op de Amerikaanse regering.

Om een bijdrage te leveren aan die druk stuurden we samen met andere burgerrechtenorganisaties en bezorgde burgers een brief naar Facebook waarin we Facebook onder meer opriepen om de belangen van de Europese burger ook in de VS beter te beschermen.

Door in te zetten op de vertrouwelijkheid van communicatie

In veel landen staat het gebruik van hoogwaardige versleuteling onder grote druk. Veel beleidsmakers en politici maken zich er sterk voor dat elke vorm van versleutelde informatie toegankelijk zou moeten kunnen zijn voor opsporings- en geheime diensten. Dat vinden wij een slecht idee, omdat het verzwakken van de beveiliging van onze digitale infrastructuur de hele maatschappij onveiliger maakt.

In de zomer beloofde de minister van Economische Zaken de Tweede Kamer een kabinetsvisie op het gebruik van versleutelingstechnologie. In de wandelgangen hoorden we dat ook de minister van Veiligheid en Justitie zich met dit onderwerp bezighield. Bits of Freedom leverde daarom met de toezending van een *position*

paper ongevraagd advies. Eind 2015 wachtten we nog altijd op de kabinetsvisie, maar we hebben goede hoop.

We schreven aan het ministerie dat de beschikbaarheid en de toepassing van hoogwaardige versleuteling essentieel is voor de bescherming van onze digitale infrastructuur en communicatie. Versleuteling is daarmee niet alleen belangrijk voor onze democratische vrijheid maar ook van groot belang voor innovatie en economische groei. Bovendien concludeerden we dat de overheid zich ook moet onthouden van het verplichten van achterdeurtjes die versleuteling zullen verzwakken.

Wat ons betreft zou de Nederlandse regering ook moeten investeren in de ontwikkeling van hoogwaardige versleutelingstechnologie. Veel van die technologie is weliswaar open source, maar de code is onvoldoende onderzocht op eventuele fouten en andere kwetsbaarheden. In gesprek met politieke partijen en beleidsmakers van ministeries hebben we gepleit voor een overheidsbijdrage in audits van zulke software. Dat leidde onder meer tot een motie, gesteund door een meerderheid in de Tweede Kamer waarin de regering werd opgeroepen geld te investeren in één van die projecten (OpenSSL).

Omdat niet alleen de ontwikkelingen in Nederland voor ons relevant zijn, hebben we ook een bijdrage geleverd aan een brief die onze collega's van Access Now schreven. In de brief worden regeringen opgeroepen geen maatregelen te introduceren die versleuteling verzwakt. Het is de bedoeling dat de brief begin volgend jaar wordt ondertekend door honderden organisaties van over de hele wereld. Daarnaast hebben we ons *position paper* vertaald zodat het gebruikt kan worden door andere organisaties. Het gaat bovendien de basis vormen van een *position paper* van de Europese koepelorganisatie EDRI.

Door een visie op privacy van de minister te vragen

In maart 2015 stapten Opstelten en Teeven, respectievelijk de minister en staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, op. Zij werden opgevolgd door Van der Steur en Dijkhoff. Een nieuwe start en dus mogelijk een nieuw begin van de manier waarop het Ministerie van Veiligheid en Justitie met de privacy van burgers om gaat.

Voor ons reden om de minister op te roepen om een (nieuwe) visie op privacy te formuleren. Op 2 april, een week nadat Van der Steur aantrad, riepen wij samen met een brede coalitie van 31 burgerrechtenorganisaties, belangenvertegenwoordigers en academici, de minister dan ook op om met deze nieuwe visie te komen. Uiteindelijk tekenden ruim 1.300 mensen en organisaties deze oproep.

Van der Steur nodigde ons al snel uit om met hem over onze oproep te spreken. In dat gesprek, op 13 april, gaven we input voor een dergelijke visie. Wat ons betreft moet er helder onderscheid gemaakt worden tussen gericht en ongericht verzamelen van gegevens over burgers, wordt de noodzakelijkheidstoets grondiger uitgevoerd, wordt altijd een horizonbepaling aan inbreukmakende wetsvoorstellen toegevoegd, is het uitvoeren van *privacy impact assessments* belangrijk, moet voorafgaande onafhankelijke toetsing voor ingrijpende surveillance beter geregeld worden, moet adequaat toezicht gegarandeerd zijn en moet de effectiviteit beter getoetst worden. Tenslotte spraken we ook over het belang van hoogwaardige versleutelingstechnologie.

Tijdens het gesprek werd duidelijk dat Van der Steur en Dijkhoff het beleid niet wezenlijk zullen aanpassen. De plannen voor de bewaarplicht, het hackvoorstel en andere wetsvoorstellen die inbreuken maken op privacy zullen nog steeds worden doorgezet. Een overkoepelende visie ontbreekt helaas nog steeds.

Soms vergeten we bijna dat het web niet alleen maar een plek is waar je kunt lezen, maar ook een unieke plek is om te schrijven. De grote 'sociale' netwerken hebben het posten van een update (op Twitter), het uploaden van een video (op YouTube) of het delen van foto's met je vrienden (via Facebook) verschrikkelijk makkelijk gemaakt.

Maar je hebt deze netwerken gelukkig niet nodig om als individu het net op te gaan en je eigen site vorm te geven. Zo volg ik al jaren Stephen Downes, een Canadese filosoof die gespecialiseerd is in onderwijstechnologie. Hij is één van mijn helden omdat hij nu al meer dan vijftien jaar elke werkdag een nieuwsbrief online zet met daarin zijn reflecties over leren, kennis en community. Hij gebruikt daarvoor een volledig zelf geprogrammeerd systeem (gRSShopper) waarmee hij dagelijks het web afstruint op zoek naar interessante content. Al zijn posts zijn als open archief beschikbaar, doorzoekbaar en te vinden met tags. Zijn 'OLDaily' heeft geen enkele commerciële invalshoek en is dé manier waarop ik op de hoogte blijf van wat er in de internationale onderwijswereld gebeurt.

Downes heeft mij geïnspireerd om zelf ook mijn eigen technologie te maken. Sinds het midden van 2015 hou ik op mijn zelfgemaakte site bij welke boeken ik wil lezen, welke ik al gelezen heb en wat ik van die boeken vond. Zo heb ik iets dat echt van mij is, en dat ik zonder barrières of enige vorm van censuur met de rest van de wereld kan delen.

About OLDaily

Hans de Zwart's Books

We maakten ons sterk voor de bescherming van persoonsgegevens

Door ons in te zetten voor een betere privacyverordening

Voor de bescherming van persoonsgegevens stond het jaar 2015 vooral in teken van de nieuwe privacyverordening. Deze privacywet vervangt de huidige wetgeving in Nederland en zal alle privacyregels in Europa in één klap hervormen en gelijktrekken.

Na een voorstel van de Europese Commissie in 2012, is het een lang proces geweest. Dankzij onze inzet (onze eigen amendementen, een analyse van ongeveer 10.000 amendementen van anderen, en onze stemadviezen) kwam het Europees Parlement in 2014 met amendementen die de positie van de burger zouden moeten verbeteren. Dat leek een grote verbetering, maar daarna kwam de Raad van de Europese Unie (de regeringsvertegenwoordigers van alle landen van de Europese Unie) met haar positie. Die liet nogal te wensen over: er was teveel ruimte voor het bedrijfsleven om op een weinig transparante manier met onze gegevens om te gaan.

Daarna zijn de onderhandelingen van start gegaan tussen de Europese Commissie, de Raad en het Europees Parlement (de triloog). Zij probeerden tot een gezamenlijke positie te komen. Wij probeerden dit proces zoveel mogelijk te beïnvloeden. Zo stuurden we bijvoorbeeld voorafgaand aan de onderhandelingen in de triloog, samen met andere burgerrechtenorganisaties een brief aan Commissievoorzitter Juncker waarin we hem opriepen het beschermingsniveau van de verordening niet onder het niveau van de vorige privacywet te laten komen.

Daarnaast hielpen we EDRI met amendementen en lobbydocumenten, die we naar beleidsmakers en onderhandelaars hebben gestuurd. Zo gaven we aan dat dataverkeer naar landen buiten de Europese Unie niet zou moeten mogen als daar onvoldoende bescherming voor de gegevens van de Europese burger is. Ook stelden we dat privacytoezichthouders altijd betrokken moeten zijn bij de beslissing of een dergelijk land voldoende bescherming biedt en eisten we dat

vaker wordt geëvalueerd of een land nog steeds in aanmerking komt voor een positieve beslissing.

Ook zijn we zelf in Brussel geweest. Daar spraken we met medewerkers van Europarlementariërs, met een beleidsadviseur van de groene Eurofractie, met vertegenwoordigers van de Europese Commissie, met de Europese consumentenorganisatie BEUC, met de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging aan de EU en hebben we onze punten nog eens over het voetlicht gebracht bij de European Data Protection Supervisor. Zo hebben we herhaaldelijk onze bezwaren en belangrijkste punten in de ontwerpverordening duidelijk gemaakt.

Uiteindelijk hebben de drie instellingen eind 2015 de onderhandelingen afgerond. Over het eindresultaat zijn we gematigd positief en we gaan er in 2016 voor zorgen dat de uitleg en implementatie van de bepalingen in Nederland op een zo privacyvriendelijk mogelijke manier gebeurt.

Door de Europese lobby kritisch te onderzoeken en belichten

Om de onderhandelingen over de nieuwe privacyverordening beter te begrijpen en onze argumenten kracht bij te zetten hebben we in het begin van 2015 Wob-verzoeken ingediend bij het ministerie van Economische Zaken, het ministerie van Veiligheid en Justitie en de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de EU. In die Wob-verzoeken vroegen we om openbaarmaking van alle lobbydocumenten die de overheidsorganen ontvingen over de privacyverordening.

We ontvingen uiteindelijk bijna tweehonderd lobbybrieven die we op onze site hebben gepubliceerd en in een serie blogs hebben geanalyseerd. Zo schreven wij over wat de belangrijkste onderwerpen in het lobbyproces waren, welke partijen (en welke partijen niet) lobbyden, en wat voor soort argumenten door de verschillende partijen werden gebruikt. Die argumenten hebben we kritisch behandeld: zo blijken bijvoorbeeld innovatie en fraudebestrijding populaire argumenten om de overheid te overtuigen minder privacyregels in het leven te roepen. Door de argumentatie helder in beeld te brengen, hopen we ervoor te zorgen dat dit soort argumenten in de toekomst kritischer beschouwd zullen worden.

Door de Nederlandse datahandelaren in kaart te brengen

Met behulp van financiering door de Open Society Foundations hebben we samen met De Correspondent onderzoek gedaan naar datahandelaren en profilering in Nederland. Wat bleek: er zijn zo'n 180 datahandelaren in Nederland die op grote schaal informatie over burgers verzamelen en uitwisselen. Die informatie wordt verwerkt tot of gekoppeld aan profielen die worden gebruikt voor advertenties of *credit rating*.

Wij organiseerden daarnaast een bijeenkomst met experts over het thema en maakten een voorlopige analyse: het is maar zeer de vraag of dit soort praktijken legaal zijn, het blijkt namelijk moeilijk om onder dit gegevensverkeer uit te komen en er worden ook veel gevoelige gegevens zoals gegevens over geloofsovertuiging verhandeld. Daarnaast is de transparantie gebrekkig: er wordt onvoldoende aangegeven hoe gegevens worden gebruikt en het is lastig om inzicht te krijgen in je profiel.

Samen met De Correspondent en atelier Yuri Veerman onderzochten we hoe gegevens bemachtigd worden om mee te kunnen profileren. Ook hier bleek dat het heel makkelijk is gegevens te verkrijgen over bekende en onbekende Nederlanders, om vervolgens profielen te maken en op grond daarvan gevoelige voorspellingen te doen. Om dat voor iedereen inzichtelijk te maken, werden deze profielen, samen met een uitleg op de website heelhollandtransparant.nl gezet.

In begin 2016 volgt een uitgebreid rapport over dit onderzoek, waarin we de juridische meetstok naast de praktijk leggen en voorstellen doen voor verbetering.

We kwamen op voor een open internet

We komen op voor een open internet dat voor iedereen toegankelijk blijft. Daarnaast is het uitgangspunt dat informatie ook vrij mag worden uitgewisseld en dat beperkingen hierop slechts zijn toegestaan voor zover deze noodzakelijk zijn in een democratische samenleving.

Door ons hard te maken voor netneutraliteit

Het thema netneutraliteit stond hoog op onze agenda. Hoewel in Nederland zelf weinig gebeurde, werd in Europa gewerkt aan regels die onze zwaarbevochten netneutraliteit op het spel zette. Ook de rest van de wereld begint te beseffen dat netneutraliteit een belangrijk principe is.

In de aanloop naar de stemming in het Europese Parlement hebben we samen met onze Europese collega's hard campagne gevoerd. We identificeerden de vier belangrijkste problemen en *loopholes* van het voorstel voor de wettekst en legden die in begrijpelijke taal uit. Met de campagnesite savetheinternet.eu vroegen we aandacht voor deze problemen. Duizenden Europese burgers lieten via de website hun stem horen en riepen leden van het Europese Parlement op zich sterk te maken voor netneutraliteit. Dat gebeurde vooral ook door Nederlandse burgers.

Eind oktober was het zo ver. Het wetsvoorstel voor Europese netneutraliteit haalde een ruime meerderheid in het parlement, maar dat gold helaas niet ook voor de amendementen die de *loopholes* moesten dichten. Hoewel de bescherming van het principe van netneutraliteit daarmee in Nederland minder sterk is geworden, is het voor vrijwel alle andere lidstaten van de Europese Unie pure winst. Daar zijn we zeer blij mee - en was voor ons reden om niet tegen het voorstel te pleiten (om op die manier ons beschermingsniveau te handhaven).

Direct na de aanneming van het wetsvoorstel hebben we ons direct gericht op de handhaving van de Europese regels. Daar zit nog enige ruimte waarmee de impact van de *loopholes* kan worden beperkt. Het is dus extra belangrijk om sterk toezicht te hebben. We dachten daarom mee over de strategie om zo veel mogelijk het handhavingsbeleid van de toezichthouders positief te beïnvloeden. Het debat over netneutraliteit vond ook in andere delen van de wereld plaats. Met name Facebook hanteerde een strategie die het internet ondermijnt, door gebruikers in een dertigtal landen gratis een 'internet' aan te bieden dat geen internet mag heten. Facebook's 'Free Basics' biedt niet meer dan een selectie van het hele internet en dwingt gebruikers via Facebook internet te gebruiken. We vinden het belangrijk dat daarvoor aandacht is en daarom schreven we samen met andere organisaties een brief aan Mark Zuckerberg, blogden we er over en informeerden we journalisten.

We hebben de overheid en het bedrijfsleven gedwongen tot openheid

Door Wob-verzoeken te doen

De Wet openbaarheid van bestuur is voor Bits of Freedom een ongeëvenaard middel om inzicht te krijgen in de uitvoering van het beleid door de overheid.

We proberen al langere tijd boven tafel te krijgen hoe vaak de AIVD telefonie- en internetverbindingen aftapt. Geen gekke vraag, want ook de toezichthouder meent dat die cijfers gewoon openbaar kunnen worden. Nadat de minister van Binnenlandse Zaken Plasterk in eerste instantie weigerde cijfers openbaar te maken, maakte hij in tweede instantie cijfers openbaar over de periode van 1971 tot en met 2001. In januari stapten we naar de rechter, omdat daarmee de cijfers van na 2001 nog altijd, volgens ons ten onrechte, geheim worden gehouden. Omdat de rechter meeding in het verweer van de minister van Binnenlandse Zaken hebben we hoger beroep aangetekend. In 2016 zal uitspraak volgen.

Bij de rechtbank van Amsterdam loopt nog altijd een drietal zaken tegen de Nationale Politie en het Openbaar Ministerie. We proberen helder te krijgen hoe *stealth SMS* wordt ingezet, een opsporingsmiddel waarbij in het geniep een smsberichtje naar een mobiele telefoon wordt gestuurd teneinde de geografische locatie van die gebruiker te achterhalen. Ook willen we meer transparantie over het gebruik van overheidsmalware. Hoewel die zaken al eerder aangespannen waren werd ook in 2015 nog geen uitspraak gedaan: de zaken zijn te complex, sommige document zijn als zeer geheim geclassificeerd en ook doet de politie naar de zin van de rechtbank te geheimzinnig.

Op ons verzoek maakte de Autoriteit Consument en Markt begin februari 2015 documenten openbaar over haar onderzoek naar een schending van het netneutraliteitsbeginsel door de Nederlandse Spoorwegen.

In het derde kwartaal publiceerden we een document over de continue monitoring van Twitter door de Nederlandse politie. Dit document ontvingen we na een verzoek op grond van de Wet openbaarheid van bestuur over een

breder onderwerp. Door een goede timing konden we dit op twee verschillende momenten in de media lanceren. Tegelijkertijd vroegen we ons hardop af waar de grens precies moet liggen als het gaat om een continu meelezende overheid.

Naar aanleiding van de aankondiging van de herintroductie van de Wet bewaarplicht telecommunicatiegegevens doen we bij het Openbaar Ministerie en de Nationale Politie onderzoek naar de toepassing van het wetsartikel op grond waarvan een officier van justitie bedrijven kan dwingen gegevens “te bevriezen”. Dat is immers een mogelijk zinnig alternatief voor de veel zwaardere bewaarplicht.

Tenslotte vroegen we het Openbaar Ministerie, het ministerie van Veiligheid en Justitie en het ministerie van Buitenlandse Zaken naar de arrestatiebevelen en uitleveringsverzoeken voor klokkenluider Edward Snowden die Nederland van de Amerikaanse autoriteiten moet hebben ontvangen.

We schudden mensen wakker en hielpen ze op weg

Voor veel mensen is (communicatie)technologie abstract en ingewikkeld. Hoe de technologie werkt en hoe machtsverhoudingen door technologie veranderen is vaak ondoorzichtig. Het is niet duidelijk wat er allemaal kan, wat er gebeurt en wat de consequenties kunnen zijn. Eén van de taken van Bits of Freedom is daarom het toegankelijk maken van deze problematiek. Dit doen we door onze standpunten zo veel en zo helder mogelijk uit te leggen, maar ook door mensen gereedschap te geven om het heft in eigen hand te nemen.

Door de elfde editie van de Big Brother Awards te organiseren

Elk jaar organiseert Bits of Freedom de Big Brother Awards, een awardceremonie waarbij de grofste privacyschenders aan de schandpaal worden genageld. De afgelopen editie verbraken we weer een aantal records. 274 nominaties werden door het publiek ingediend en meer dan 600 bezoekers waren aanwezig in de Grote Zaal van de Stadsschouwburg Amsterdam. Maar

liefst 25 vrijwilligers stonden ons gedurende de dag bij. Voor het eerst waren beide winnaars aanwezig, en het was ook de eerste keer dat een bewindspersoon de prijs zelf kwam ophalen.

De Amsterdamse korpschef Aalbersberg ontving de Expertprijs vanwege *Predictive policing*. En minister Plasterk was de winnaar van de Publieksprijs vanwege zijn voorstel voor een massale tap voor de geheime diensten. Max Schrems kreeg voor zijn juridische acties de positieve privacyprijs, die sinds deze editie is vernoemd naar de onlangs overleden internetpionier Felipe Rodriguez. Karin Spaink benoemde in enkele lovende woorden Felipe’s betekenis voor de Nederlandse digitale rechtenbeweging.

Naast de uitreiking van de prijzen lag deze keer de nadruk, nog meer dan bij eerdere edities, op het kunstprogramma. Het ‘voorprogramma’ was een performatieve speurtocht over het Leidseplein. Bij The Consulate of Google konden bezoekers hun Google-paspoort maken. De avond werd geopend door DJ Jam City, theatermaakster Neske Beks confronteerde het publiek met onze al maar groeiende drang ons leven met anderen te delen, en na afloop draaide Surveillance Soundsystem muziek van artiesten die reageren op de massale surveillance en angstcultuur. De vormgeving van het gehele event lag in handen van Since Today en net als vorig jaar creëerde Engage! een livestream.

Door mensen gereedschap te geven om zichzelf te beschermen

Het is belangrijk dat er goed Nederlandstalig gereedschap is dat gebruikt kan worden door mensen die zelf actie willen ondernemen om hun gegevens te beschermen. Onze Privacy Inzage Machine (PIM) staat nog steeds online. PIM wordt gebruikt om bij bedrijven een inzageverzoek te doen over de gegevens die over je zijn opgeslagen. Daarnaast hadden we de Internetvrijheid Toolbox, de meest bezochte pagina op onze website. Begin 2015 nam Chris Snijder het op zich om deze Toolbox in een heel nieuw jasje te steken. Dankzij de hulp van een groep gedreven vrijwilligers —van techneuten en schrijvers tot filmmakers en vormgevers— lanceerden we op Bevrijdingsdag de vernieuwde Internetvrijheid Toolbox. Op deze zelfstandige website kan je zelf je vrijheid op je laptop en smartphone verbeteren. Je vindt er onder andere informatie over sterke wachtwoorden, hoe je je wapent tegen diefstal, en hoe je voorkomt dat je telefoon

continu verraaft waar je bent. Ook kun je leren hoe je versleuteld moet mailen en hoe je Tor kunt gebruiken om anoniem te surfen. De Internetvrijheid Toolbox zit dus vol adviezen en tools voor beginners en gevorderden. Je kunt zoeken op onderwerp, naar een specifieke app of dienst, of op platform. Daarnaast kan je ook stappenplannen volgen van snelle, kant-en-klare oplossingen.

Er is ontelbaar veel tijd en liefde in dit project gestoken. Van het schrijven van teksten tot het schieten van promo-video's, van het bouwen van de website en discussiëren over adviezen tot het halen van ijsjes, de soms overvolle mailinglijst gedogen en het leveren van morele steun. Het vele werk en de combinatie van mensen met uiteenlopende skills heeft zijn vruchten afgeworpen: de Toolbox wordt goed bezocht en steeds vaker ook door de media gebruikt als informatiebron. Het komende jaar zullen we de Toolbox doorontwikkelen, de eerste stappen daartoe zijn al gezet.

Door succesvolle Privacy Cafés te organiseren

Het was een druk jaar voor het Privacy Café. De Privacy Café-vrijwilligers organiseerden 23 Privacy Cafés in 13 verschillende plaatsen. Xander Bouwman droeg het stokje over als coördinator en werd opgevolgd door nieuwe vrijwilliger Vincent van Dijk. De wisseling van de wacht was een natuurlijk moment om te evalueren hoe het de afgelopen periode is gegaan en waar we naartoe willen. Onder leiding van Susanne Schilderman en Manuel Buienhuis blikten we terug op het afgelopen jaar en stelden we samen doelen voor de komende tijd. Wat vooral opviel was de behoefte aan meer kennisdeling, meer contact en meer feedback van de bezoekers. Ook is de wens om te groeien en om meer mensen te bereiken groot. De resultaten van de evaluatie deelden we via ons blog, omdat we denken dat anderen van onze ervaringen kunnen leren. Verder zetten we de eerste stappen richting het integreren van de Internetvrijheid Toolbox in de Cafés. Komend jaar willen we dat de Toolbox de 'Menukaart' helemaal heeft vervangen.

Door aandacht te creëren voor internetvrijheid op 5 mei

Op Bevrijdingsdag vroegen we driemaal de aandacht voor internetvrijheid. In de ochtend konden we dankzij het werk van een groep gedreven vrijwilligers de Internetvrijheid Toolbox lanceren. Ook 's middags werden we door een groep vrijwilligers bijgestaan, ditmaal om de Mobiele Wasstraat te bemannen op het

bevrijdingsfestival in Amsterdam. Die wasstraat, een installatie gemaakt in samenwerking met ontwerpcollectief de Lopende Band, was een groot succes. In tien minuten loodsten onze wasstraatmedewerkers bezoekers door vier "wasprogramma's" heen. We hebben met honderden mensen gesprekken gevoerd en ze geholpen met de vrijheid en veiligheid van hun mobiele telefoon. Concreet ging het over het belang van het hebben van een (sterk) wachtwoord op je telefoon, waarom updates belangrijk zijn en hoe het nou zit met de locatie-instellingen op je telefoon, maar de wasstraat was vooral een aanleiding om een breder gesprek over internetvrijheid te voeren. Als afsluiting werden de telefoons met een poetsdoekje ook van buiten schoongemaakt.

In de avond organiseerden we in samenwerking met De Correspondent voor de tweede keer de jaarlijkse Godwin-lezing in het voormalige bevolkingsregister bij Artis. De naam van de lezing is een verwijzing naar de 'wet' van Mike Godwin, die stelt dat iedere online discussie uiteindelijk uitmondt in een discussie over Hitler en de nazi's. Wie het aandurft in discussies een vergelijking met de Tweede Wereldoorlog aan te gaan, krijgt al gauw het verwijt een 'Godwin' te maken. De negatieve connotatie van de 'Godwin' creëert een taboe op iedere historische vergelijking. We willen dit taboe doorbreken en geloven dat je met een oog op het verleden de discussie over staatssurveillance en privacy juist verder kunt brengen. Deze keer was internetactivist en schrijver Cory Doctorow te gast. Hij sprak een uitverkochte zaal toe over de overeenkomsten maar vooral de verschillen tussen de Stasi en de NSA. Voor wie er niet bij kon zijn was er de mogelijkheid om de livestream te volgen.

Door lokale initiatieven te ondersteunen

We komen op voor de rechten van alle internetters in Nederland. Daarom vinden we het belangrijk dat de beweging cultureel en geografisch divers is. Op beide vlakken scoren we nu niet goed genoeg. We onderzochten de mogelijkheid van lokale initiatieven onder leiding van een *navigator*. Dat is iemand die actief is in de lokale gemeenschap en weet wat er speelt. Iemand die zich in wil zetten voor Bits of Freedom en mee wil bouwen aan een sterke internetvrijheidsbeweging. We denken dat zulke *navigators* naast geografische diversiteit, mogelijk ook voor meer culturele diversiteit kunnen zorgen. Door niet alleen die mensen aan te spreken die uit zichzelf op zoek gaan naar onze onderwerpen, maar door het hebben van een lokale, fysieke aanwezigheid en de mogelijkheid om in een gemeenschap de diepte in te gaan.

Om te beginnen maakten we met een aantal vrijwilligers een document waarin we de uitgangspunten, afspraken en doelen uiteenzetten. En in september gingen we officieel van start met de eerste lokale afdeling, Bits of Groningen, dat onder leiding staat van de bevlogen vrijwilliger Nephtis Brandsma. In 2016 willen we de lokale afdelingen met twee plekken uitbreiden.

BITS OF FREEDOM
VERDEDIGT DIGITALE BURGERRECHTEN

Jaap Stronks
Janneke Boerman
Felix Stegerman
Lennart Huizing
Jan Terpstra
Lars Bogaers
Juri Hiensch
Boyd Koers
Bernard Spil
Alex Dierendonck
Douwe Schmidt
Bram Schultinge
Laila Jetten
Barend Bon
Edo Haveman
Sidney Vollmer
Sabina Wagenaar
Lonneke Scholten
Els Engel
Bram Fritz
Melle Van Dijk
Nephtis Brandsma
Vincent
Tessel Dekker
Tim Toornvliet
Roy Hars
Susanne Schilderman
Xander Bouwman
Yannick van der Kroft
Roberto Bruinhard
Saro van Cleynenbraugel
Clara van de Wiel
Amoorah Kartoubi
Bart-Jan Menkveld
Joost Aartsen
Lieke Beelen
Jeske Weerheijm
Gregoire Verweijen
Frederik Zuiderveen
Herma Ouweland
Ivo van den Maagdenberg
Diderik van Wingerden
Loes Derks van Ven
Sjoerd van den Berg
Rob van der Wouw
Wilfried Rijseumus
Alice
Stef
Rinus Bot
Maarten
Peter Uithoven
Nikos ten Hoedt
Niels Arnbak
Pieter Milena Spaan
Rein Groot Tako Marks
Niels 't Hooft
Mark Peerdeman
Marnix de Bil
Thijs Houtenbos
Rene van der Veer
Eelco Spaans
Sandra de Bruijn
Sebastiaan ter Burg
Dorien Zandbergen
Arend Jan Wiersma
Koen Versmissen
Julia Zwijns
Leon Commandeur
Joep Verbunt
Harld Roling
Frank van der Linde
Jeroen van der Ham
Achilles Speksnijder
Lisa Goudsmit
Ernst ter Horst
Arjan de Vries
Christian Zierleyn
Daniel Kropveld
Stijn Handgraaf
Wouter Moraal
Tessa Kersten
Merel Koning
Manon de Vries
Rob
Stijn Dissen
Andre
Leon Baauw
Kars Alfrink
Barbara Austin
Bram de Vos
Diana Wildschut
Chris Snijder
Robbie Hontel 

★ **CONNECTED** ★
WE STAND

WIE WE ZIJN

HET TEAM

Aan het einde van het jaar bestond het team van Bits of Freedom uit acht mensen: drie onderzoekers, een communicatiestrateg, een bewegingbouwer, een office manager, een systeembeheerder en een directeur. In totaal 6.5 fte. Daarnaast hadden we gedurende het jaar vijf stagiairs en hebben op verschillende momenten een aantal freelancers voor ons gewerkt.

Aan het begin van het jaar hebben we afscheid genomen van twee teamleden. Matthijs Ponte stopte als office manager om zich volledig op de literatuur te kunnen richten. Hij is nu mededirecteur van het internationale literatuurfestival Read my World, uitgever bij Bananafish en schrijft aan een roman. Inge Wannet heeft zijn plek overgenomen. Naast haar werk bij Bits of Freedom maakt ze theatervoorstellingen. Emiel Florijn voegt nog steeds *responsible disclosures* toe aan zijn indrukwekkende lijst, maar werkt niet meer als systeembeheerder bij ons. Hij is opgevolgd door Imre Jonk, die naast zijn twee dagen Bits of Freedom per week ook informatica studeert aan de Hogeschool van Amsterdam.

We investeerden in onze eigen kennis en vaardigheden door middel van verschillende trainingen, cursussen en conferentiebezoek. Zo kregen we bij ons op kantoor een lobbytraining voor de Tweede Kamer en eentje voor Brussel, oefenden we omgaan met de media samen met een voormalig redacteur van De

Wereld Draait Door en spraken we met een expert over de (on)vrijheid van het Russische internet. We deden mee aan de Privacy Summer Course van het Instituut voor Informatierecht, we waren met een aantal mensen aanwezig op het Computers, Privacy & Data Protection (CPDP) congres en tussen kerst en oud- en nieuw bezochten we de 32ste editie van het Chaos Computer Club hackerscongres in Hamburg.

Er hebben vijf mensen stage gelopen bij Bits of Freedom in 2015. Jeske Weerheijm deed een onderzoek naar welke vrijheidbeperkende wetgeving er sinds 11 september 2001 in Nederland is aangenomen. Rianne Keeler deed een internationaal rechtsvergelijkend onderzoek naar de bevoegdheden van geheime diensten en de manier waarop toezicht geregeld is. Haar werk werd uitgebreid en afgerond door Christina van Kuijck. Jurjen de Haan werkte tijdens zijn stage aan verbeterpunten voor het Besluit Technische Hulpmiddelen en aan het voorbereiden van onze reactie op het naar de kamer sturen van de Wet computercriminaliteit III. Bram de Vos, tot slot, deed onderzoek naar de praktische aspecten van de nieuwe handhavingsbevoegdheden van de Autoriteit Persoonsgegevens (het voormalige CBP). Naast een bescheiden stagevergoeding ontvingen alle stagiairs veel begeleiding en draaiden ze mee als een volwaardig lid van het team.

Rondom een aantal projecten was het nodig om freelancers aan het werk te zetten. Onno Warns deed samen met ons de productie en een gedeelte van het programma van de Big Brother Awards, terwijl Radna Rumping als curator verantwoordelijk was voor het culturele programma. Benjamin van Gaalen heeft de Godwin-lezing van 2014 naar het Engels vertaald, en Emina Sendijarevic van Studio Spomenik leidt het onderzoek in het kader van het Witboek Privacypraktijken. Bram Schultinge is op de valreep van 2015 uit naam van Bits of Freedom begonnen aan het Cryptokids project in samenwerking met Waag Society.

★ **TON** **SIEDSMA**

Het internet, want hoe kom je anders in contact met alle bizarre, grappige en interessante fenomenen die er in de wereld zijn? En omdat het niet zonder voorbeeld kan, een bindende kijktip:

Stunts voor op de camping - Jiskefet.

INGE ★ **WANNET**

In mijn zoektochten naar personages voor mijn voorstellingen kom ik standaard uit op allerhande fora in de verste uithoeken van het internet, waar mensen met de meest bijzondere interesses de diepste krochten van hun ziel tentoon spreiden. Zo leer ik op het tanganyikacichlide forum Alwin kennen, die heel veel weet over deze vis, maar er absoluut niet tegen kan als mensen domme vragen stellen. Zijn woordkeuze is a-typisch, zijn reacties kortaf. In elk van zijn comments laat hij net iets meer, net weer een andere kant van zichzelf zien en klik voor klik leer ik Alwin beter kennen. Of Brigitte, op het hondenforum, die ontelbare en onvoorstelbare anekdotes deelt met de andere forumleden. Ik probeer me voor te stellen hoe ze kiest wat ze deelt, en of alle anekdotes die ze deelt echt gebeurd zijn. Brigitte, bloemrijk en avontuurlijk en een beetje alleen. Op deze fora op internet leer ik mensen kennen op een manier die in de echte wereld haast niet mogelijk zou zijn. Deze plek, waar mensen zo zichzelf, of juist zo iemand anders kunnen zijn, die moeten we beschermen.

Tanganyikacichlide Forum

Honden Forum

DE INTERNET- VRIJHEIDSBEWEGING

Bits of Freedom is een kleine organisatie met grote ambities. Onze doelstellingen kunnen alleen behaald worden als wij de fakkeldrager zijn van een brede, flexibele en sterke internetvrijheidsbeweging. We hebben onszelf ten doel gesteld de internetvrijheidsbeweging in Nederland te faciliteren en te laten groeien. We vroegen daarom bij een representatieve steekproef van voormalige en huidige vrijwilligers input over hoe wij in het verleden invulling hebben gegeven aan onze positie in en relatie met de bredere internetvrijheidsbeweging en hoe we onszelf daarin kunnen verbeteren.

Uit dat onderzoek blijkt dat Bits of Freedom gewaardeerd wordt voor haar werk en expertise. Er is vertrouwen dat Bits of Freedom het vermogen heeft de gestelde doelen te bereiken. Wel merkt de beweging op dat het belangrijk is dat we een groter publiek gaan bereiken en meer inzicht geven in de manier waarop we ons werk doen. Ook wordt er om duidelijke spelregels en intensievere en positievere betrokkenheid gevraagd bij projecten waar vrijwilligers aan meewerken. Tot slot zou Bits of Freedom een grotere netwerkfunctie moeten bekleden en contact stimuleren tussen zowel bureaumedewerkers en beweging als tussen mensen uit de beweging onderling.

Met dit in gedachten hebben we een start gemaakt met het meer integreren van de beweging in ons werk en in hoe we werken. Een voorbeeld daarvan is de informatieavond die we organiseerden over de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Ook het ontstaan van de eerste lokale afdeling, Bits of Groningen, past in ons beeld van de toekomst. Verder zorgden we voor meer contactmomenten tussen bureaumedewerkers en de beweging en tussen leden van de beweging onderling. Hoewel we hier het komende jaar nog grotere stappen in gaan zetten, hebben we in 2015 het aantal vrijwilligers dat bij heeft gedragen aan onze gezamenlijke doelen meer dan verdubbeld. De namen van deze mensen vind je in het hart van deze publicatie. Cijfers zijn niet alles: we hopen vooral dat de kwaliteit van onze relaties is verbeterd.

In 2015 hebben we als vanouds vier ‘boffels’ georganiseerd met steeds ongeveer 60 bezoekers en één of twee sprekers. Zo was cryptograaf en held Ian Goldberg te gast. Maar ook een zestal KABK-studenten van die kwamen vertellen over de projecten die ze maakten in het kader van de Crypto Design Challenge. Ook Minister Plasterk kwam op bezoek om te vertellen over zijn plannen voor de vernieuwing van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Menso Heus legde hem uit wat Tails is en Matthijs Ponte schreef speciaal voor de gelegenheid een ode aan Club Mate. Tot slot namen we op de laatste boffel van het jaar afscheid van Douwe Schmidt als kroegbaas van de Amsterdamse Privacy Cafés.

Het komende jaar zullen we de beweging vaker opzoeken. Online gaan we het nieuwe mensen makkelijker maken aansluiting te vinden bij ons werk en bij de beweging. We willen nieuwe en meer diverse doelgroepen aanboren.

We zijn iedereen die ons geholpen heeft in het afgelopen jaar bijzonder dankbaar. Ons bereik en onze slagkracht worden vergroot door alle mensen die hun capaciteiten in willen zetten voor onze gezamenlijke doelstellingen. Er is een groeiende groep mensen waar we echt op kunnen bouwen en we verheugen ons op de projecten die we in 2016 samen met een zo divers mogelijke groep mensen uit de internetvrijheidsbeweging zullen gaan doorzetten of oppakken.

ONZE ZICHTBAARHEID EN ONS BEREIK

We waren in de pers en op sociale media aanwezig

Massale tap voor de geheime diensten

In februari werd in de Tweede Kamer gedebatteerd over de Wet op de inlichtingen- en veiligheids- diensten. We werden daarover geïnterviewd door het NOS journaal en door EenVandaag op Radio 1. We werden door beiden ook op hun websites genoemd. NRC Handelsblad, het Financieele Dagblad, Trouw, Vrij Nederland en Telegraaf.nl besteedden rondom de consultatie allemaal aandacht aan het conceptvoorstel. NOS.nl noemde ook expliciet onze campagne om een reactie te geven op de internetconsultatie en het recordaantal mensen dat dat gedaan heeft. Telecompaper zoomde specifiek in op het toezicht op de diensten. Tot slot zijn we hierover geïnterviewd voor een podcast van NU.nl Tech.

Hackvoorstel

Onze kritiek op het hackvoorstel is aan bod gekomen bij het Financieele Dagblad, Vice, NOS, het AD, het Katholiek Nieuwsblad, Powned, Joop.nl, BNR, RTL Nieuws, Emerce, Villamedia en de Automatiseringsgids. Trouw besteedde er ook aandacht aan in de eindejaarsterugblik. We maakten ook zelf nieuws, rondom de Internationale Cybertop in Den Haag. We schreven een opiniestuk voor het Reformatorisch Dagblad. We benadrukten de ambivalente rol die Nederland heeft bij cybersecurity: aan de ene kant wordt het belang van een vrij en veilig internet

benadrukt, maar aan de andere kant wordt het hackvoorstel ingediend, dat internetters juist onveiliger maakt. We organiseerden een persconferentie en werden meermaals genoemd; door Trouw (ook online), Nu.nl, NOS.nl, Volkskrant.nl, Security.nl. Maar ook regionale media zoals het Eindhovens Dagblad en Omroep West en Den Haag FM noemden ons op hun sites.

Bewaarplicht

Er was veelvuldig aandacht voor de bewaarplicht. In februari werd erover gesproken in de Tweede Kamer, waarbij ons eigen onderzoek over effecten van de brand bij Vodafone werd genoemd in een stuk in NRC Handelsblad dat ook op hun site te lezen was. Door de aankondiging van de rechtszaak werden wij genoemd in o.a. Telecompaper en Villamedia. Maar het ging pas echt goed los op de dag van uitspraak van de rechter. We begonnen bij het NOS Radio 1 journaal, we waren bij Wout2Day op Radio 2, we zijn geciteerd door Reuters en werden genoemd op de websites van NOS, Volkskrant, NRC, en Bright Ideas. Later interviewde Nieuwsuur ons ook nog. Over onze reactie op de mededeling dat er grote noodzaak is voor een herinvoering van de bewaarplicht werd geschreven door Nu.nl, NRC en RTL Z.

Privacyverordening

De Volkskrant plaatste zowel online als op papier een stuk over de Europese privacyverordening, waarin ons standpunt genoemd werd. Bij de laatste ronde van de onderhandelingen zaten we live in de uitzending bij RTL Nieuws, en was onze reactie online te vinde bij onder andere het Reformatorisch Dagblad, Bright en Emerce.

Netneutraliteit

Onder andere Nu.nl schreef over de onderhandelingen over netneutraliteit en de zwakkere bescherming voor Nederlanders. Door de Europese campagne rondom netneutraliteit, ‘Save the internet’, belandden we op binnenlandsbestuur.nl en security.nl. Rondom de laatste stemming verschenen we bij The Verge, Volkskrant, RTLZ, BNR, Villamedia. Aan het begin van het jaar stond onze brandbrief aan Zuckerberg over internet.org op Nu.nl en NOS.nl. Toen hetzelfde project later in het jaar hernoemd was naar Free Basics, verscheen het ook op NRC.nl.

Big Brother Awards

We creëerden zelf nieuws rondom het openen van de nominaties voor de Big Brother Awards. Dat werd genoemd op Emerce en Telecompaper. We werden erover geïnterviewd op BNR. Rondom het bekendmaken van de winnaars was er opnieuw aandacht, dit keer onder andere van EenVandaag, Volkskrant, NRC Handblad, nrc.next, het AD, de Trouw, het Parool, het ND, BN de Stem, Tubantia, de Gelderlander, het Dagblad van het Noorden, online bij Nu.nl, Telegraaf, NRC, RTL nieuws, RTL Z, Tweakers, Spitsnieuws, Emerce, Villamedia, Telecompaper, Retecool, op de radio bij het NOS journaal op Radio 1 en Wekkerwakkerradio op Radio 5.

Visie op Privacy

Wij maakten ook zelf nieuws door onze campagne rondom ‘Visie op Privacy’. Die verscheen op de websites van NRC.nl, NOS.nl en Nu.nl. Trouw schreef er een paar dagen later een artikel over dat werd opgepikt door het ANP. Daardoor werd het weer geplaatst op onder andere AD.nl en Volkskrant.nl.

Internetvrijheid Toolbox

Naar aanleiding van de lancering van de Internetvrijheid Toolbox schreef Telegraaf.nl een stuk en werden we geïnterviewd door AT5, FunX en AmsterdamFM. Op andere momenten werd de Toolbox genoemd op onder andere Nu.nl, NRC Handelsblad en NRC Q.

Privacy Café

We spraken met ‘Massa’ over privacy en bezochten samen met hen één van onze Privacy Cafés. Er verschenen ook stukken over de Privacy Cafés in onder andere het Parool en in de Tubantia.

Privacy algemeen

Ook zijn we meermaals gevraagd om in meer algemene zin te spreken over privacy. Zo hielpen we de makers van SuperStreamMe bij hun onderzoek voor dit privacyexperiment. Uiteindelijk waren we ook in één van de afleveringen aan het woord. We verschenen ook op Boing Boing, Vice, meerdere keren in de Volkskrant en we waren live op TV bij Tijd voor Meldpunt van Omroep Max. Het

NRC Handelsblad noemde ons in een lang stuk over verschillende aspecten van privacy, zowel de massale tap voor geheime diensten en de privacyverordening kwamen daarin aan bod. Radio 1 interviewde ons in de themaweeke over veiligheid van De Ochtend over cybercrime, we waren ook aan het woord bij een radiodocumentaire van NPDoc over doorgeschoten veiligheid en tot slot waren we bij Radio 1 aan het woord over versleuteling, veiligheid en privacy bij WNL op Zaterdag.

Opvallend

Daarnaast nog een paar opvallende mediaoptredens. RTL Nieuws interviewde ons over 'terugkijkende' digitale tv van Ziggo, waarop we weer werden geciteerd in de Volkskrant. Bij Editie NL spraken we over het recht om vergeten te worden. Over de gevolgen van de Safe Harbor-uitspraak voor de internetter zijn we geïnterviewd door NU.nl RTL Nieuws, Emerce, Bright. In onze open brief aan Mark Zuckerberg naar aanleiding van deze uitspraak werden we genoemd door Telegraaf, Volkskrant, nrc, RTL Nieuws, NOS, Nu.nl, Telecompaper, ThePostOnline. Rondom Sail schreef Trouw een artikel naar aanleiding van ons Wob-verzoek naar de inzet van de dreigtweetmonitor bij grote evenementen.

Tot slot zijn we het afgelopen jaar een paar keer genoemd op een manier waar we van gaan blozen: Cory Doctorow noemde ons in the Guardian als één van de organisaties waardoor hij hoop houdt voor de toekomst. Tommy Wieringa noemde ons in zijn Rudy Kousbroeklezing die werd gepubliceerd in De Gids. En Marc Chavannes noemde ons in zijn laatste column voor NRC Handelsblad als één van de voorbeelden van de meest hoopgevende initiatieven. Onze Rejo Zenger stond in de Nerd 101, de ranglijst van Vrij Nederland met de meest interessante technologen, uitvinders en knutselaars van Nederland.

Sociale media

Wat Twittervolgers betreft zijn we met ruim 10% gegroeid ten opzichte van 2014. Aan het einde van 2015 hadden we 24.342 volgers. We posten gemiddeld 7 nieuwe tweets per dag en krijgen er ongeveer 6 nieuwe volgers per dag bij. Het aantal mensen dat onze Facebook pagina heeft ge-'liked' is inmiddels gegroeid naar 9.030. Dat is een stijging van ongeveer 12% ten opzichte van eind 2014.

KEEP
CALM
AND
SHARE
DATA

We spraken op talloze evenementen

We krijgen ongeveer 15 spreekverzoeken per maand. Vanwege onze beperkte capaciteit konden we maar op een beperkt aantal van die verzoeken positief reageren. We kijken daarbij vooral naar de impact die we kunnen hebben en of we een nieuw publiek kunnen bereiken. Het is ondoenlijk om hier al onze spreekbeurten op te noemen, daarom slechts een aantal hoogtepunten.

We spraken in 2015 op een aantal internationale conferenties. Zo stelden we voorafgaand aan de opening van de Global Conference on Cyberspace (GCCS) massasurveillance aan de kaak, samen met andere Europese burgerrechtenorganisaties. We spraken tijdens de grootste Europese privacyconferentie, CPDP, in Brussel, over TTIP en de bewaarplicht. Op re:publica in Berlijn gaven we een speech over de verborgen gebreken van algoritmes en oplossingsrichtingen. We gaven een presentatie over de huidige en voorgestelde hackbevoegdheden voor de Nederlandse politie en geheime diensten tijdens een door Privacy International georganiseerde bijeenkomst in Londen.

Verzoeken van studenten proberen we zoveel mogelijk te honoreren. We debatteerden met de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid bij Studium Generale Utrecht over privacy, veiligheid en terrorismebestrijding. We gaven bij de opleiding Information Engineering van het Windesheimcollege in Almere een presentatie over de impact van keuzes van ICT-professionals. Aan de TU Eindhoven spraken we voor een paar honderd studenten over de massale tap voor geheime diensten en het hackvoorstel. En bij het Tilburg Institute for Law, Technology and Society (TILT) spraken we over de vertrouwelijkheid van informatie en massale surveillance. Bij de minor Inlichtingenstudies van het Ad de Jonge Centrum verzorgden we een gastcollege over de massale tap voor geheime diensten.

We spraken ook op bijeenkomsten voor het bedrijfsleven. Bij het Verbond van Verzekeraars spraken we over big data in die sector. De tevens aanwezige minister Kamp bedankten wij voor zijn inzet op het gebied van netneutraliteit. Ook spraken we bij Fronteers 2015, (de grootste conferentie van frontend-

developers in Nederland), op een Hackers and Founders-avond, tijdens het April Festival en op een conferentie van de Nederlandse Orde van Advocaten.

Ook waren we te gast op de jaarlijkse conferentie van meer dan 500 digitale chercheurs van de Nationale Politie. We spraken tijdens het Fiber Festival over digitale rechten en de verantwoordelijkheid van ontwerpers en kunstenaars. En op het Festival van de Vooruitgang van De Correspondent organiseerden we twee ‘bevrijd je mobiel’-feestjes. Op het Internet New Year’s Event van de Internet Society en RIPE NCC verzorgden we zoals elk jaar in januari de Internet Nieuwjaarsquiz.

We werkten internationaal samen

Bits of Freedom is lid van het European Digital Rights initiative (EDRi). EDRi is een koepelorganisatie van meer dan 30 Europese organisaties die zich richten op privacy en (digitale) burgerrechten. Daarnaast is er een kantoor in Brussel van waaruit er lobby wordt gevoerd bij de Europese politiek.

Naast onze financiële steun als EDRi-lid (we doneren 1% van onze totale inkomsten) en onze actieve bijdrage op de EDRi-mailinglijsten en op de ‘General Assembly’ hebben we een grote rol gespeeld in een aantal van de werkgroepen. Met name bij ‘TTIP en ‘Net neutrality’ hebben we veel werk verricht. Ook waren we actief betrokken bij het werk rondom de nieuwe Europese privacy regels (‘Data protection’) en de Europese samenwerking rondom het tegengaan van bewaarplicht (‘Data retention’). Tot slot hebben we een discussie over het reguleren van versleuteling gestart en zijn we nauw betrokken bij de internationale initiatieven om massasurveillance tegen te gaan.

In 2015 hadden we nauwe contacten met de Open Rights Group (ORG), Article 19 en Privacy International in Engeland, met de Panoptikon Foundation in Polen, met de Liga voor Mensenrechten in België, met La Quadrature du Net in Frankrijk, met vertegenwoordigers van de Chaos Computer Club, Netzpolitik en Digital Courage in Duitsland, met Initiative für Netzfreiheit uit Oostenrijk en met de Electronic Frontier Foundation en Access Now in de Verenigde Staten.

Daarnaast hebben we een uitgebreid internationaal netwerk van academici op het gebied van privacy en computerwetenschappen met wie we regelmatig

overleg hebben op internationale conferenties. Ons internationale netwerk maakte het bijvoorbeeld mogelijk om Cory Doctorow en Max Schrems als sprekers op onze evenementen te hebben. Een aantal internationale gasten uit ons netwerk waren aanwezig bij de Big Brother Awards. Voor hen, maar ook voor het bredere internationale publiek, hebben we tijdens de awardsceremonie voor een Engelse boventiteling gezorgd.

ONZE AMBITIES

VOOR 2016

Er is nog steeds werk aan de winkel

Ook in 2016 zal het helaas broodnodig zijn om onze internetvrijheid te verdedigen. We kunnen nu al een aantal zaken aan zien komen.

Hoewel de bewaarplicht niet door de mensenrechtelijke beugel kon en hij het afgelopen jaar door de Nederlandse rechter is afgeschoten, is de regering wel een nieuwe versie van de wet aan het voorbereiden. Wij gaan laten zien dat deze wet de noodzakelijkheidstoets niet overleeft. De nieuwe Wet Computercriminaliteit III (het hackvoorstel) is vlak voor het einde van 2015 naar de kamer gestuurd. Hoewel we in de Memorie van Toelichting kunnen lezen dat de wetgever ons commentaar in ieder geval goed gelezen heeft, en er ook aanpassingen zijn gedaan, blijft voor ons het fundamentele bezwaar recht overeind staan: deze wet maakt het internet juist onveiliger (doordat de politie er belang bij heeft dat kwetsbaarheden in software niet worden aangepakt). We gaan dus keihard campagne voeren om ervoor te zorgen dat deze wet niet wordt aangenomen. Het voorstel voor het vernieuwen van de wet voor de geheime diensten was dramatisch. Hoewel de Minister van Binnenlandse Zaken iets met het recordaantal ingediende consultatiebijdragen moet gaan doen, verwachten we dat we hem nogmaals duidelijk moeten maken dat sleepnetsurveillance geen bevoegdheid is die past bij een democratische rechtsstaat. Ook willen we ervoor

zorgen dat er echt onafhankelijk en bindend toezicht komt op alle fases van de inzet van speciale bevoegdheden door de geheime diensten en willen we goede afspraken over het uitwisselen van gegevens met buitenlandse diensten.

De geopolitieke ontwikkelingen hebben, met de aanslagen in Parijs als katalysator, geleid tot een herleving van de *crypto wars*: het publieke gebruik van hoogwaardige cryptografie wordt door een aantal overheden steeds vaker ter discussie gesteld. We gaan in Nederland en in Europa een leidende positie in dit debat nemen en uitleggen dat vertrouwelijk communiceren niet alleen essentieel is voor onze vrijheid, maar ook voor onze economie.

Elk van onze dossiers krijgt in 2016 een concrete vertaling naar de belevingswereld van een gewone internetgebruiker. We gaan daarbij op zoek naar kwesties die onze achterban echt raken: denk aan sociale netwerken, chat-apps, (online) verzekeraars of het internet der (on)dingen. Hier hoort ook bij dat we scherpe standaard antwoorden gaan formuleren op opmerkingen als “maar ik heb toch niets te verbergen” of “er moet een balans zijn tussen veiligheid en privacy”.

We willen meer impact hebben in Europa. Op één of meerdere Europese dossiers zullen we, uiteraard in samenwerking met EDRi, de strategie gaan bepalen en de leiding op ons nemen. Ook staat het op de agenda om het samenwerkingsverband van Europese digitale burgerrechtenorganisaties te helpen bij het verbeteren van de kennisdeling onderling en bij het vinden van manieren om samen effectief op Europees niveau campagne te voeren.

We gaan onderzoeken of het voeren van rechtszaken onderdeel zou moeten worden van onze gereedschapskist en zo ja, wellicht daarin ook al meteen de eerste stappen nemen.

Een aantal tradities zetten we in 2016 voort: we gaan de twaalfde editie van de Big Brother Awards organiseren en hebben op Bevrijdingsdag weer de Godwin-lezing in het voormalig bevolkingsregister in Amsterdam. We hopen ook een tweetal nieuwe tradities te starten: een maandelijkse netwerkbijeenkomst voor onze achterban en een grootschalige jaarlijkse vrijwilligersdag.

Nu het Privacy Café en onze Internetvrijheid Toolbox allebei op duurzame wijze met vrijwilligers draaien kunnen we energie stoppen in nieuwe projecten. We

gaan jonge bedrijven helpen met het nadenken over privacy en informatiebeveiliging en maken samen met Waag Society een lesprogramma voor kinderen: Cryptokids.

Onze website stamt nog uit de tijd dat niet vrijwel iedereen met een smartphone in de zak rond liep. De gebruikerservaring op een mobiel is dus niet optimaal. Daarnaast laat de site onvoldoende zien welke expertise we in huis hebben en waar we op dit moment mee bezig zijn. Een herontwerp van de site (op basis van een opgefriste communicatiestrategie) gaat hier verbetering in brengen. Ook komt er een laagdrempelige plek online waar supporters kunnen zien wat ze voor Bits of Freedom zouden kunnen doen.

Het is een belangrijk om eens in de zoveel tijd een aantal jaar vooruit te kijken. Ons laatste strategische meerjarenplan stamt uit eind 2013. In 2016 gaan we dit updaten.

Tot slot zijn er intern ook ambities voor 2016. Het is belangrijk dat we onze eigen processen en infrastructuur kritisch blijven bekijken. Daarom gaan we een *privacy assessment* uitvoeren en doen we een *security assessment* van onze informatie technologie. We denken ook dat we nog efficiënter kunnen werken als we de bureauopstelling in ons kantoor aanpakken, iets doen aan de akoestiek en gaan experimenten met *Slack*-achtige technologie voor de interne communicatie.

We hebben er zin in!

ONZE FINANCIËN

Onze inkomsten en uitgaven in 2015

De inkomsten van Bits of Freedom in 2015 bedroegen € 599.036. Die inkomsten kwamen voor 54% van grote fondsen, individuele donateurs droegen 30% bij en 6% kwam van bedrijfssupporters. De laatste bijna 10% kwam binnen via projectgelden.

In 2015 werden we gesteund door de Adessium Foundation, Internet4all, SIDN en de Open Society Foundations (OSF). De bijdrage van alle vier deze fondsen was gericht op het financieren van de kernkosten van Bits of Freedom. Van het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK) kregen we steun voor het organiseren van de elfde editie van de Big Brother Awards, en het Amsterdams 4 en 5 mei comité gaf een bijdrage aan het organiseren van de Mobiele Wasstraat en de Godwin-lezing op Bevrijdingsdag. Het SIDN fonds honoreerde onze twee projectaanvragen: de onderzoeksfase van het Witboek Privacypraktijken in samenwerking met Studio Spomenik en ons samenwerkingsverband met Waag Society voor Cryptokids. Tot slot kregen we projectgeld van OSF om een onderzoek te doen naar datahandelaren in Nederland.

Onze doelstellingen voor de steun van individuele donateurs hebben we gehaald met een groei van ruim 8%. We gaan 2016 in met 2.280 vaste donateurs die per persoon gemiddeld € 64 per jaar aan ons doneren.

Mede gezien onze zelfopgelegde beperkingen ten aanzien van het aannemen van geld vanuit het bedrijfsleven, blijft de financiële steun vanuit het bedrijfsleven als deel van onze begroting relatief beperkt. Het is in 2015 bijna gelukt om de begrote groei te realiseren, dat kwam met name door het vinden van twee nieuwe Gigabit-supporters die ons ieder voor € 5.000 per jaar gaan steunen.

Bits of Freedom belegt niet in risicovolle financiële producten. Wel wordt gestreefd naar rente op de (tijdelijk) ongebruikte liquiditeiten. Vanwege de lage rentestand vielen de renteopbrengsten licht tegen.

Inkomsten 2015 (x € 1.000)	Realisatie 2015	Begroot 2015	Realisatie 2014
Individuele donateurs	181	179	167
Fondsen	325	339	280
Bedrijfsdonateurs	35	42	22
Overig	1	4	2
Subtotaal	542	564	471
Projectgebaseerd	57	28	10
Totaal	599	592	481

De uitgaven in 2015 bedroegen € 514.196. Daarmee waren ze lager dan begroot.

Het grootste deel van de uitgaven is gegaan naar personeelskosten. Deze zijn lager uitgevallen dan verwacht, met name omdat de werkgeverslasten lager bleken. De algemene en de kantoorkosten bleken allebei te ruim begroot. Verder hebben wij het vernieuwen van onze website en van het vrijwilligersplatform Bitlabs een jaar uitgesteld. Hierdoor waren de kosten voor communicatie en het opbouwen van de beweging lager dan begroot.

Het merendeel van de projectkosten ging zitten in het organiseren van de Big Brother Awards en het onderzoek naar datahandelaren in Nederland. De activiteiten op 5 mei draaiden quitte.

Uitgaven 2015 (x € 1.000)	Realisatie 2015	Begroot 2015	Realisatie 2014
Personeelskosten	373	410	381
Huisvesting	31	29	26
Kantoor	8	14	7
Communicatie	8	19	8
Opbouwen beweging	3	20	3
Algemene kosten	22	28	19
Subtotaal	445	520	444
Specifieke projecten	64	60	33
Totaal	509	580	477

Met afschrijvingen van € 5.477 is het jaar daarmee afgesloten met een positief resultaat van € 84.840. Dit wordt ingezet om de continuïteitsreserve aan te vullen.

Bits of Freedom wil zo efficiënt mogelijk omgaan met haar middelen. Het uitgangspunt is dat niet meer dan 20% van de beschikbare arbeidsuren en financiële middelen worden besteed aan fondsenwerving, beheer en administratie. De belangrijkste fondsenwervingsactiviteiten in 2015 waren het bezoeken van een aantal nieuwe bedrijfssupporters, het schrijven van projectaanvragen en het aantrekken van financiering van NLnet. In 2015 is ongeveer 2.3% van onze tijd besteed aan fondsenwerving. Daarnaast is ongeveer 10% van onze tijd besteed aan beheer en administratie. Meer dan 87% van onze tijd is dus direct besteed aan de doelstelling van Bits of Freedom: het verdedigen van digitale burgerrechten. Deze percentages zijn in overeenstemming met wat als gebruikelijk en passend wordt gezien binnen de non-profit sector.

Op het gebied van vermogensbeheer en financiële reserves streeft Bits of Freedom ernaar om een continuïteitsreserve van minimaal een kwart van haar jaarlijkse kosten voor het komende jaar aan te houden. De hoogte van deze reserve is door het bestuur vastgesteld en bescheiden in vergelijking met wat gebruikelijk is bij soortgelijke organisaties in Nederland. Deze reserve wordt gebruikt om bij onverwacht hoge uitgaven en onverwacht tegenvallende of laat

DAPHNE ★ VAN DER KROFT

Het coole aan het internet is natuurlijk dat je zoveel creatieve dingen kan vinden die je anders nooit zou hebben ontdekt. Eén daarvan is de superspannende, tot bingeluisteren aanzettende reeks Serial. In een serie podcasts wordt ingegaan op het Amerikaanse rechtssysteem, de fouten die daarbij worden gemaakt en hoe onschuldige mensen achter tralies komen — of zijn ze eigenlijk wel zo onschuldig? Sarah Koenig brengt het verslavend.

Serial Podcast

★ IMRE JONK

Het eerste bericht dat over het internet (toen nog ARPANET) werd verstuurd, was een bericht tussen de universiteit van Californië en een onderzoeksinstituut in Stanford. Dit vond plaats op 29 oktober 1969. Toen werd het internet dus al voor educatieve doeleinden gebruikt, en nu is het internet de belangrijkste informatiebron voor veel mensen wereldwijd. Projecten als Wikipedia, die het vrij delen van informatie promoten, hebben het wereldwijde web gevormd tot wat het nu is. Het internet, ongelimiteerde toegang tot de grootste informatiebron in het bekende universum, mag wat mij betreft worden opgenomen in de lijst van gemeenschappelijk erfgoed van de mensheid.

Wikipedia: Werelderfgoed

binnenkomende inkomsten de continuïteit van de stichting een aantal maanden te kunnen garanderen en om verantwoorde risico's te kunnen nemen met de begroting. Aan het einde van 2015 was de reserve € 208.714.

Het financiële jaarverslag over 2015 is opgemaakt en gecontroleerd door Pieter Alblas van WITH Accountants (gespecialiseerd in non-profit organisaties) en is te downloaden via onze website.

Onze begroting voor 2016

We verwachten om in 2016 € 728.647 aan inkomsten te ontvangen. Een aantal fondsen heeft hun steun voor 2016 al toegezegd (Adessium, Internet4All, Open Society Foundations, SIDN en NLnet) en het is onze ambitie om in 2016 nog twee fondsen te vinden die samen voor ongeveer € 40.000 aan onze doelstellingen willen bijdragen. We willen 450 nieuwe, vaste, individuele donateurs aan ons verbinden en denken dat we iets meer dan € 10.000 aan groei in bedrijfssupporters kunnen realiseren. De projectinkomsten zijn afhankelijk van toegekende subsidies voor specifieke projecten en evenementen.

Verwachte inkomsten 2016 (x € 1.000)	
Individuele donateurs	206
Fondsen	364
Bedrijfssupporters	47
Overig	1
Subtotaal	618
Projectgebaseerd	111
Totaal	729

De kernuitgaven van Bits of Freedom zullen in 2016 naar verwachting € 543.269 bedragen, daarbij is rekening gehouden met acht vaste medewerkers (6.5 FTE) en met onvoorziene kosten. Een aantal specifieke projecten en evenementen zijn al begroot voor een bedrag van € 129.989. Hierbij is onder andere rekening gehouden met een nieuwe editie van de Big Brother Awards, activiteiten op 5 mei, een

tweetal *fellows*, de Privacy Cafés, Cryptokids, een bijeenkomst voor internationale experts op het gebied van de *quantified society* en de ambitieuze volgende fase van het Witboek Privacypraktijken. De daadwerkelijke projectkosten (en dus het besluit of projecten worden uitgevoerd) is mede afhankelijk van hoeveel projectsubsidies toegekend worden. De totale verwachte uitgaven komen daarmee uit op € 673.258.

Het verschil tussen de begrote inkomsten en uitgaven is daarmee € 55.389. Dat positieve resultaat is een buffer dat ervoor zorgt dat we meteen begin 2017 1.5 FTE aan nieuw personeel kunnen aannemen. In 2017 verwachten we daardoor een negatief resultaat.

Verwachte uitgaven 2016 (x € 1.000)	
Personeelskosten	414
Huisvesting	36
Kantoor	14
Communicatie	25
Opbouwen beweging	19
Algemene kosten	35
Subtotaal	543
Specifieke projecten	130
Totaal	673

Onze financiering in de komende jaren

Het is voor Bits of Freedom heel belangrijk om een duurzame financiële situatie te hebben. We hebben daarbij een voorkeur voor structurele financiering in plaats van financiering op projectbasis. Uitgangspunt van onze fondsenwerving is dat Bits of Freedom volledig onafhankelijk wil blijven. Met onze financiële planning proberen we, voor zover mogelijk, steeds vijf jaar vooruit te kijken.

We worden gefinancierd vanuit vier bronnen. Minimaal een derde van onze financiën krijgen we van individuele donateurs. Daarnaast willen we ook graag minstens een derde van onze inkomsten uit fondsen of stichtingen betrekken. Het aandeel van bedrijfssupporters willen we nooit groter laten zijn dan een derde van de totale inkomsten, en van geen enkele bedrijfssupporter ontvangen we meer dan 5.000 euro. Tot slot ontvangen we naast onze kernfinanciering ook projectgelden.

Het aandeel van de individuele donateurs was in 2015 ongeveer 28% procent. In onze begroting zal dit over vijf jaar op ongeveer 46% zitten. De bedrijfssupporters, die nu op 7% zitten, zullen in 2020 ongeveer 12% van de inkomsten opleveren. We hopen deze doelstellingen te kunnen bereiken door de komende jaren slim te investeren in de zichtbaarheid van de organisatie bij een relevant publiek.

Er zijn vier fondsen met wie we meerjarige afspraken hebben voor financiële steun. Van de Adessium Foundation krijgen we € 100.000 per jaar plus nog eens € 50.000 per jaar als het ons lukt om de steun van donateurs en bedrijfssupporters op het huidige niveau te houden. Deze steun zal ook nog in 2016 gegeven worden. Internet4All was instrumenteel bij de 'herstart' van Bits of Freedom in 2008/2009. Op dit moment krijgen we nog steeds € 35.000 per jaar van deze stichting. Van Stichting Internet Domeinregistratie Nederland (SIDN) krijgen we € 40.000 per jaar tot en met 2019. De Open Society Foundations (OSF) hebben aan het eind van 2014 toegezegd ons te willen steunen met ongeveer € 60.000 per jaar voor de komende twee jaar (130.000 Amerikaanse dollar tot en met 2016). Met Adessium en OSF lopen er nu al gesprekken over de verlenging van de steun voor 2017 en verder.

Om te waarborgen dat we ook na 2016 duurzame steun ontvangen van meerdere fondsen, is het belangrijk om in het komende jaar fondsen te vinden die bereid zijn ongeveer € 40.000 per jaar bij te dragen aan de organisatie. In de eerste helft van 2016 beginnen we daarom met het voeren van gesprekken met potentiële fondsen. We verwachten dat steeds meer grote, filantropische instellingen het belang van digitale rechten zullen inzien en hebben er dus veel vertrouwen in dat fondsen ons structureel zullen willen blijven steunen.

OVER BITS OF FREEDOM

Juridische structuur

De statutaire naam van Bits of Freedom luidt 'Stichting Bits of Freedom (Bof)'. Bits of Freedom is gevestigd in Amsterdam en is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 34121286. De organisatie van Bits of Freedom bestaat uit de Raad van Bestuur (bestuur) en het bureau. Het bureau bestaat uit de directeur en de overige medewerkers. Een onafhankelijke Raad van Advies staat de directeur bij ten aanzien van belangrijke inhoudelijke strategische vraagstukken. De dagelijkse en strategische leiding van Bits of Freedom ligt bij de directeur. De directeur heeft een algemene volmacht van het bestuur om namens de stichting te kunnen handelen. Bits of Freedom is een Algemeen nut beogende instelling (ANBI).

Het bestuur geeft samen met het bureau richting aan de organisatie en de strategie. Het bestuur is werkgever en verantwoordelijk voor het vaststellen van het financieel beleid van de stichting. Het is daarnaast mede belast met het overzien van de werving van fondsen. Het bestuur vertegenwoordigt de stichting en is gezamenlijk bevoegd. Het bestuur bestaat uit ten minste drie leden. De benoeming vindt plaats voor perioden van maximaal vier jaar, met een maximum van twee termijnen.

Statutaire doelstelling

De statutaire doelstelling van Bits of Freedom is "het verdedigen en bevorderen van digitale burgerrechten in de informatiemaatschappij, waaronder in het bijzonder het grondrecht op communicatievrijheid en het grondrecht op privacy, en al hetgeen met het vooraanstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan

zijn, alles in de ruimste zin van het woord”. In de statuten is nader uitgewerkt met welke specifieke middelen deze doelstelling behaald wordt: “Zij tracht dit doel onder meer te verwezenlijken door:

- burgers, beleidsmakers en bedrijven bewust te maken van het belang van deze grondrechten;
- het bevorderen van een constructieve dialoog tussen burgers, overheid en bedrijven over de betekenis en uitoefening van deze grondrechten in de informatiemaatschappij;
- het gevraagd en ongevraagd adviseren van beleidsmakers respectievelijk bedrijven over (voorgenomen) wet- en regelgeving respectievelijk zelfregulering die deze grondrechten kunnen beperken;
- het voeren van campagnes tegen (voorgenomen) wet- en regelgeving of zelfregulering die deze grondrechten kunnen beperken; en het coördineren en uitvoeren van bovengenoemde activiteiten met qua doelstelling vergelijkbare organisaties in Europees en internationaal verband.”

De statuten zijn gedurende het verslagjaar niet gewijzigd en zijn gepubliceerd op de website.

Het bestuur

Het bestuur bestond in 2015 uit Joris van Hoboken, Lonneke van der Velden, Remmelt Vetkamp en Hermine Masmeyer.

Joris van Hoboken is voorzitter van het bestuur. Na een baan als onderzoeker aan het Instituut voor Informatierecht in Amsterdam is hij nu werkzaam als onderzoeker aan het Information Law Institute van New York University. Joris is lid van het bestuur sinds 2007.

Lonneke van der Velden is secretaris. Ze werkt aan een postdoctoraal onderzoek bij het DACTIVE project bij ASCA (door ERC gefinancierd) aan de Universiteit van Amsterdam (UvA). Haar werk gaat over data activisme. Daarnaast is ze docent bij de afdeling mediastudies en zit ze in de redactie van Krisis, Tijdschrift voor Actuele Filosofie. Lonneke van der Velden is lid van het bestuur sinds 2012

Remmelt Vetkamp is penningmeester. Hij is Financieel Directeur en lid van de College van Bestuur van Nyenrode Business Universiteit. Daarvoor heeft hij managementfuncties bekleed bij onder andere Hogeschool Zuyd, KPN, XS4ALL en Thomas Cook. Hij is tevens lid van de Raad van Toezicht van de Toneelgroep Maastricht. Remmelt is lid van het bestuur sinds 2010.

Hermine Hasmeyer is jurist en was manager van het Europese ‘Programme for human rights training for legal professionals’ van de Raad van Europa in Straatsburg. Sinds 2009 is zij eigenaar/directeur van het European Centre for Human Rights Training en van Curious Minds Unlimited. Tevens werkt ze als rechter-plaatsvervanger in Amsterdam en Zwolle. Hermine is lid van het bestuur sinds 2015.

De leden bekleden naast de hierboven vermelde werkzaamheden geen nevenfuncties die voor Bits of Freedom relevant zijn.

Het bestuur heeft in 2015 in totaal vier keer officieel vergaderd. Daarnaast is op ad hoc basis geregeld overleg gevoerd over lopende zaken.

De Raad van Advies

De Raad van Advies bestaat uit prominenten met expertise op het gebied van recht, politiek, media/communicatie, kunst en technologie. Het bestaat uit de volgende leden: Bart Jacobs (voorzitter van de Raad van Advies en hoogleraar Radboud Universiteit), Antoinette Hertsenberg (journalist en programmamaker TROS), Sjoera Nas (internet- en telecomexpert Autoriteit Persoonsgegevens), Bert-Jaap Koops (hoogleraar Universiteit van Tilburg), Jaap Stronks (communicatieadviseur Bureau Bolster), Ot van Daalen (advocaat bij IT- en privacykantoor Project Moore), Linda Duits (sociaal wetenschapper gespecialiseerd in populaire cultuur), Olaf Kolkman (chief internet technology officer bij de Internet Society) en Anneke Jansen (mede-oprichter van het Amsterdam Fringe Festival).

De Raad van Advies komt ongeveer eens in de zes maanden bij elkaar en geeft dan aan de hand van een discussiestuk inhoudelijk advies aan Bits of Freedom over twee of drie specifieke onderwerpen in het kader van de middellange

termijn-strategie van Bits of Freedom. In 2015 kwam de Raad van Advies twee keer bij elkaar.

Benoeming en ontslag van de leden van de Raad van Advies geschiedt door het bestuur op voordracht van de directeur aan de hand van een uitgewerkte profielschets van de gewenste samenstelling van het adviesorgaan. De leden van de Raad van Advies worden voor maximaal vier jaar benoemd en kunnen slechts één keer worden herbenoemd.

Werkgeverschap en beloningen

De bureaumedewerkers, onder wie de directeur, zijn in dienst van de stichting. Bits of Freedom wil een aantrekkelijke en stimulerende werkgever zijn die investeert in mensen, zowel in werknemers als in vrijwilligers. Het lukt oud-medewerkers daarom dan ook om in goede functies terecht te komen na hun werk bij Bits of Freedom.

De stichting heeft als uitgangspunt dat beloning plaatsvindt overeenkomstig de salariëring bij de overheid, waarbij de ervaring en kwaliteiten van de betrokken medewerker tevens een rol spelen.

Naast het salaris wordt in het bijzonder budget vrijgemaakt voor, en aandacht besteed aan, de persoonlijke ontwikkeling van de medewerkers. Bits of Freedom biedt ook ruimte aan talentvolle stagiair(e)s.

Leden van het bestuur of de Raad van Advies van de stichting kunnen niet ook in dienst zijn van de stichting. Hierdoor kunnen de directeur en het bestuur elkaar vanuit een onafhankelijke positie goed blijven aanvullen en zo nodig controleren.

De leden van het bestuur ontvangen een vrijwilligersvergoeding van € 500 per jaar. Het bestuur heeft daarnaast in 2015 geen onkostenvergoeding voor hun bestuurlijke activiteiten ontvangen.

Het lidmaatschap van de Raad van Advies is onbezoldigd. De leden van de Raad van Advies ontvangen ook geen onkostenvergoeding.

FLORIS ★ KREIKEN

Het internet is voor mij vooral de nieuwe manier om kennis te produceren, op te zoeken en samen te werken. Google Scholar en Wikipedia zijn uitstekende voorbeelden, maar ik vind ook de gemeenschappelijke cultuur op 9GAG hilarisch.

Het beste voorbeeld vind ik echter de vele wiki's die je over elk mini-onderwerp kunt vinden. Van films, TV-series en zelfs de computerspelletjes die ik als kind speelde (en nog steeds speel) zijn hele studies gemaakt. Wist je bijvoorbeeld dat Bowser uit Super Mario acht kinderen had? (Ik dacht altijd zeven!) En ik heb niets aan de kennis, maar ik kan inmiddels tentamens maken over het leven van Sub Zero en weet zijn echte naam. Uiteindelijk snap ik nu ook het einde van Twin Peaks, hoewel over sommige dingen nog steeds gespeculeerd wordt.

De nieuwe kennis is verslavend: ik betrapte mezelf er ooit op de hele dag op wikipedia over piraten te hebben gelezen. Deze manier van kennis produceren is voor mij het internet: Wiki's en de vele blogs over deelonderwerpen waaraan ik teveel van mijn dag graag besteed.

Super Mario Wiki - Bowser

Mortal Kombat Wiki - Kuai Liang

Twin Peaks Wiki

Onze bedrijfssupporters

Naast de individuele donateurs en fondsen is er ook een aantal bedrijven dat ons een warm hart toedraagt. We willen hen bij deze hartelijk danken voor hun steun in 2015.

Gigabit-supporters doneren 5.000 euro of meer per jaar

Megabit-supporters doneren 2.500 euro of meer per jaar

Kilobit-supporters doneren 500 euro of meer per jaar

A2B Internet	Baak Advies & Dienstverlening	BliXem Internet
Breedband Arnhem	Bureau Bolster	Geocat
HBC	IDwise	ISSX
Intermax Managed Hosting	Kennisland	m7
Madison Gurkha	NederHost	NetExpert
Nijweide	OpenEdu	PCextreme
ProcoliX	Saldo Management	Source XS
Tifkap Enterprises	VBVB ICT	Wakooopa
Zinnebeeld	Zygomatic	

Steun in natura

Cyso leverde aan al onze medewerkers en stagiairs gratis Zimbra e-mailaccounts. Van LeaseWeb kregen we twee gratis servers inclusief colocatie. Van XS4ALL kregen we gratis colocatie voor een server en financiële steun voor het uitreiken van de Felipe Rodriguez award. We kunnen bij Blendle gratis artikelen uit kranten en tijdschriften lezen. Van Tjunk.com krijgen we de drukkosten van al onze merchandise voor niets. Bij RootGamer krijgen we een gratis advertentie op hun voorpagina en bij Bitonic hoeven we geen conversiekosten te betalen als we gedoneerde Bitcoin willen omwisselen naar euro's. Sebastiaan ter Burg zorgde kosteloos voor de livestream van de Godwin-lezing.

BITS OF FREEDOM

VERDEDIGT DIGITALE BURGERRECHTEN